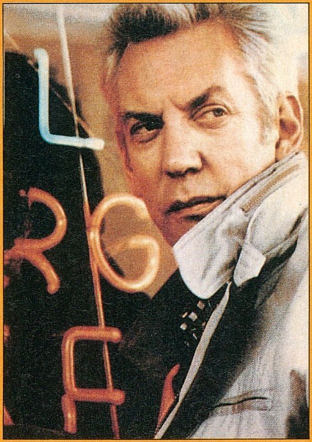
video magazin

A HÁROMDIMENZIÓS ANTISZTÁR

A KÜLÖNLEGES JELLEM: MICKEY ROURKE

TRÜKKÖS TRÜKKÖK

A GAZDÁM ÉS EGYÉB ÁLLATFAJTÁK

SZELLEMKÉPEK

REFLEKTORFÉNYBEN A PRODUCEREK

GRUNDIG KONTEX

GRUNDIG a csúcson!

RAVILL

RAVILL Kereskedelmi Vállalat

1091 Budapest IX.,
Üllői út 51.
Telefon: 134-2550/217, 247 m.
Telefax: 133-1180
Telex: 22-4329

Kedves Olvasó!

A film- és videóvilág meghatározó emberei, idehaza mégis meglehetősen kevés szó esik róluk: ők a producerek. Azok, akik megteremtik az anyagi lehetőséget egy film elkészítéséhez. Míg régebben e pénzembereknek szinte alig volt közük művészethez, a mecénások ma már elsősorban szakmabeliek. Közülük is sok az olyan rendező, akik dollármillióikat, amelyekből ma vállalkozhatnak, éppen a filmiparban kereshették meg, Dino de Laurentiistől Steven Spielbergen, Brian de Palmán át George Lucasig. Az ő munkásságukat eleveníti fel most induló sorozatunk, amelyben a producerek kerülnek reflektorfénybe.

Harmadik hónapja tart viszont A tenger munkásai címet viselő sorozat, s ha szerzőnket leleplező sorai miatt továbbra sem éri bántódás, még ugyanennyi folytatásban olvashat a honi videó-feketepiac működéséről. S hogy mi a helyzet a nagyvilágban a legális piac védelmével, a kalózokkal, arról a 24–25. oldalon tud meg többet, a Warner Home Video jeles képviselőjének tollából.

Az illegális és legális piac nagy sztárjai közé számít a kiismerhetetlen Mickey Rourke és a szuperprofi Donald Sutherland, akiknek rövid portréit szintén megtalálhatja, ha tovább lapoz. S hogy milyen magnóval nézzük az ő filmjeiket, a kiadók által ajánlott videókat, arra választ adhat Teszt, illetve Böngésző rovatunk. Ám az is lehet, hogy csupán vágyainkat ébreszti fel…

Falus Tamás

A Magazin Társaság kiadványa
Szerkesztő: Falus Tamás
Művészeti szerkesztő: Bagoly Melinda
Képszerkesztő: Fejér Gábor
A szerkesztőség és levélcíme:
1135 Budapest XIII., Frangepán u. 50–56.
Telefon: 131-0791, 111-0893, 111-9004
Telefax: 131-8173
Kiadja a Magazin Társaság
Kiadásért felel: dr. Laczkó Ildikó
Szedés: UNIÓ Fényszedő Üzem
Nyomás: Révai Nyomda
Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) 1900 Budapest XIII. Lehel u. 10/a közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR Postabank Rt. 219-98636, 021-02799 sz. pénzforgalmi jelzőszámra
HU ISSN 0237-5141

video magazin

Hüvelyk Panna

Egy asszony nagyon szeretett volna gyermeket. Kívánságát hallva egy jó tündér különleges magot adott neki. A magból gyönyörűséges tulipán sarjadt, kelyhében pöttömnyi kislánnyal, akit mindjárt el is neveztek Hüvelyk Pannának. A kislány kóborlásai során beleszeretett a tulipánok földjének hercegébe, de csak sok kaland után találhattak végleg egymásra.

Színes, szinkronizált japán rajz-mesefilm
Rendezte:: Yugo Serikawa
65 perc
Jogtulajdonos: TOEI COMPANY L.T.D.

Forgalmazza a: Mokép Video

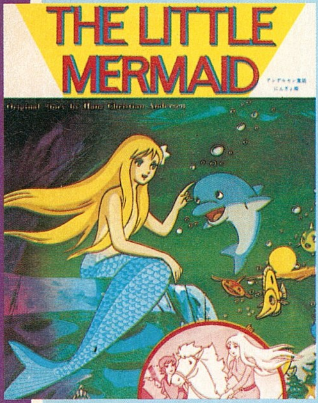
Ishtar

Clark és Rogers lecsúszott popzenészek, akikre nem igazán mosolyog a szerencse, és hiába igyekeznek egy kis pénzhez jutni. A duó megfogadván ügynökének kétes tanácsát, leszerződik egy turnéra a misztikus Ishtar köztársaságba. Két hősünket megérkezésük után külön beszervezik, hogy kémkedjenek, egy tervezett felkelés kapcsán, a két szembenálló oldal számára. Ugyanakkor versengve igyekeznek felkelteni egy gyönyörű harcosnő figyelmét. De Clark és Rogers még rosszabbak kémnek, mint muzsikusnak. Így hamarosan magukra maradnak a sivatagban egy vak teve és néhány CIA bérgyilkos társaságában...

Színes, szinkronizált amerikai vígjáték
Szereplők: Dustin Hoffman, Warren Beatty, Isabelle Adjani
Rendezte: Elaine May
103 perc

Forgalmazza a Mokép Video

A kis hableány

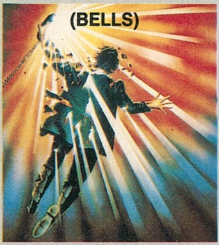

Mária, a kis hableány-hercegnő a királyi család legfiatalabb tagja. Ő a legszebb, neki van a legcsodálatosabb hangja a kastélyban. Nagyon kíváncsi az emberekre. Fritz a delfin és Duke a bálna sokat mesélnek neki az emberekről. Mária egy nap kilopódzik a palotából. Az első emberi lény, akit meglát, egy csinos herceg, aki a születésnapját ünnepli egy hajón. Hirtelen vihar támad, ami kettétöri a hajót. A herceg életét Mária menti meg, aki rögtön bele is szeret a szép királyfiba. De ha közelebb akar kerülni hozzá, előbb emberré kell változnia.

Színes, szinkronizált japán rajz-mesefilm
Rendezte: KATSUMATA Tomohasru
66 perc
Jogtulajdonos: TOEI COMPANY L.T.D.

Forgalmazza a Mokép Video

Halálos telefonhívás

A metróállomáson megcsörrenő telefont egy diáklány veszi fel, és vidáman belehallózik, azonban pillanatokon belül, a telefonkagylóból kisugárzó óriási feszültség felrobbantja a lány vérkeringését és az élettelen véres tetemet messzire hajítja. A különleges módon kivitelezett gyilkosság egyetlen tanúja az összeégett, elformátlanodott telefonkészülék. Ahogy az áldozatok száma nő, úgy szaporodnak a gyilkos titkos raktárában az összeolvadt telefonok, s a rendőrség tehetetlen. A megölt diáklány tanára – Richard Chamberlain – a jóképű és tehetséges fizikus nyomozni kezd az ügyben, és ő maga is életveszélybe kerül...

Színes, szinkronizált amerikai krimi
Főszereplők: Richard Chamberlain, John Houseman, Sara Botsford
Rendezte: Michael Anderson
95 perc

Forgalmazza a Mokép Video

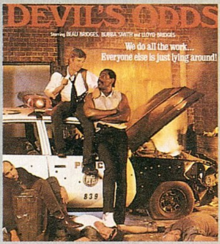
Erkölcstelen rendőrök

Ford Wiliamson, aki a chicagói rendőrségen dolgozik, elismert, kemény néger rendőr, megesküszik, hogy bosszút áll kollégája haláláért. Keresvén azt, aki lelőtte társát, eljut a chicagói alvilághoz, tudván azt is, hogy közel van az igazság felderítéséhez. A nyomok elvezetik a kábítószer csempészeihez, bérgyilkosokhoz és erkölcstelen rendőrökhöz. Megkezdődik a harc a becsületes, néger rendőr és a bűnözők közt, akiknek a rendőrség is segít. Segítségére van egy szép, fiatal rendőrlány. Mindkét fél ölni akar, de egy ilyen harcban csak egy győztes lehet...

Színes, szinkronizált amerikai krimi, 1989
Főszereplők: Fred Wiliamson, Mud Adams
Rendezte: Fred Wiliamson

Forgalmazza a Video 2000

Különös csapat

Egy egész város retteg, mert egy gengszterbanda lop, öl és kábítószerrel kereskedik. Egy fiatal rendőr letartóztat egy F.B.I. ügynököt anélkül, hogy ismerné, ám később együtt dolgoznak és különös barátság alakul ki köztük. Együttműködnek, sok veszélyés helyzetbe kerülnek, amíg megtisztítják a várost a banda tagjaitól.

Színes , szinkronizált amerikai akciófilm, 1988
Rendezte: Bo Bridges
Főszereplők: Bo Bridges, Smith Bubba
96 perc

Forgalmazza a Video 2000

A VIDEO 2000 valamennyi filmje szinkronizált.
A kft. címe:
1142 Budapest XIV. ker., Rohonc u. 6.
Tel.: 251-1019

A szabadság ára

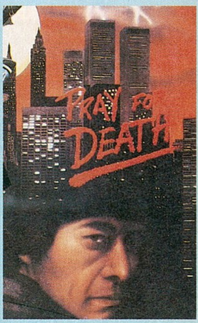

A város sötét utakon járó polgármestere és rendőrfőnöke végezni akar Stephen Wilksszel, aki egy kábítószerbanda felkutatásán fáradozik. Időközben elfogják John Dee-t, akit gyilkossággal vádolnak, habár a gaztettet nem ő követte el. A rendőrség hajlandó őt szabadlábra helyezni, egy feltétellel: ölje meg Stephen Wilkst... Dee kiszabadul, végrehajtja a rábízott feladatot, ám ezután mind a feldühödött városlakók, mind a kábítószer-maffia oszlopos tagjai a polgármester életére törnek...

Színes, szinkronizált amerikai akciófilm, 1988
Rendezte: Gordon Hesler
Főszereplők: Robert Ginnety, Kathy Sauber

Forgalmazza a Video 2000

Nindzsa imája a halálért

Egy japán család Amerikába érkezik, hogy új életet kezdjen. Házat vásárolnak, amely gengszterek búvóhelye volt, és kábítószer-rejtekhely. Mikor az előző lakos elhagyta a házat, nagy mennyiségű kábítószer tűnt el, amit a gengszterek keresnek. A japán – aki Nindzsa – miután megölik a feleségét, bosszút áll a gengsztereken.

Színes, szinkronizált amerikai nindzsafilm, 1985
Rendezte: Gordon Maste
Főszereplők: Shon Kosugi, James Butt, Dona Key Benz, Norman Berton
90 perc

Forgalmazza a Video 2000

Titkos társaság

Scott James e történet hőse, mesteri szinten űzi a keleti harci játékokat, bár már visszavonult az aktív sportolástól. A nagy ellenfél Seikura képében jelenik meg, aki valahol Közép-Amerikában, titkos kiképzőtáborban kegyetlen módon képzi ki az önként jelentkezőket a nindzsák hagyományainak megfelelően, hogy visszatérvén a civil életbe bármikor hadba vethetők legyenek gyilkosságok, terrorcselekmények elkövetésére. És Scott James elindul felkutatni Seikura táborát...

Színes, szinkronizált amerikai film
Főszereplők: Chuck Norris, Karen Carlson, Lee Van Cleef, Art Hindle
Rendezte: Eric Karson

Forgalmazza a VICO

CANNON

Az életművész

Zach, a Pulitzer-díjas drámaíró imádja a nőket. Mivel fodrásznőjével csalja meg barátnőjét, a barátnő fegyverrel fenyegeti meg, ám betoppan Zach felesége, Alex. Válás lesz a vége, bár az író még mindig imádja feleségét. Csakhát a női nem többi tagját is, s az italt sem veti meg. Válását követően nők karjaiban és pszichiátere székében keres menedéket és menekülést depressziójából. Középkorú, legalább két férjet már elfogyasztó nő után vágyik, aki okosabb nála. Ilyen nő pedig csak egy akad: Alex, volt felesége...

Színes, szinkronizált amerikai vígjáték
Főszereplők: John Ritter, Vincent Gardenia, Alyson Reed, Joel Brooks, Julianne Phillips
Rendezte: Blake Edwards

Forgalmazza a VICO

CANNON

A meghurcolt ártatlanság

Agatha Christie érti mesterségét...

Dr. Arthur Calgary paleontológusként két évet kutatott az Antarktiszon. Mielőtt hajóval elutazott volna, 1956. március 15-én este 6 óra 50 és 7 óra 30 perc között felvett egy autóstoppos fiatalembert, aki noteszát a kocsijában felejtette. Most, két év elteltével felkeresné az autóstoppost, akinek nevét, címét a noteszból olvassa ki. Az elvesztett zsebkönyvet azonban csak mostohaapjának tudja visszaadni, mert a fiú, Jack már nem él. Felakasztották gyilkosság vádjával, amely szerint mostohaanyját piszkavassal ő ölte meg. A gyilkosság azonban éppen abban az időpontban történt, amikor Jack dr. Calgary autójában ült, a fiú tehát nem követhette el a gaztettet. S mivel a korábbi nyomozás szerint kívülálló nem lehetett gyilkos, a koronatanú feltűnésével valamennyi családtag gyanúsított lett. Dr. Calgary nyomozásba kezd...

Színes, szinkronizált amerikai krimi
Főszereplők: Donald Sutherland, Faye Dunaway, Sarah Miles, Diana Quick
Rendezte: Desmond Davies

Forgalmazza a VICO

CANNON

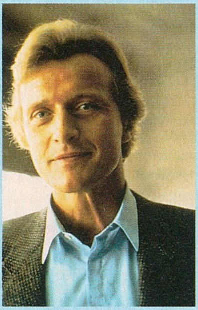

Nyár St. Tropezben

A világhírű angol fotóművésznek, a Lányok álmai című fotóalbum és a Bilitis című film alkotójának, David Hamiltonnak ez a lírai romantikus története különleges felvételekkel meséli el, miként teremt egy csapat tizenöt-tizenhat éves lány idilli, erotikus vakációt magának St. Tropez azúrkék ege alatt, a tenger partján. Érzéki kalandjaik érlelik nővé a kamaszlányokat.

Színes, angol erotikus film
Rendezte: David Hamilton

Forgalmazza a ZOOM

Ostermann víkend

(Ostermann Weekend)

John Tanner, tévériporter hétvégéit rendszeresen három baráti házaspárral tölti. A CIA azonban figyelmezteti: a három házaspár egyike – esetleg mindhárom – a KGB ügynöke. Ettől kezdve az amerikai kisvárosban elszabadul a pokol, nem lehet tudni, ki a barát, ki az ellenség...

A film, Robert Ludlum, híres bestseller író Magyarországon nemrég megjelent regényéből készült. (Az ő könyvéből filmesítették meg a Bourne-i rejtélyt is.)

Színes, amerikai film
Főszereplők: Rutger Hauer, Dennis Hopper, Burt Lancaster
Rendezte: Sam Peckinpah

Forgalmazza a ZOOM

A Zoom Kft. címe:
1024 Budapest, Keleti Károly utca 28/a
Telefon: 115-4115

S.P.Y.S.

Ismét együtt szerepel a M.A.S.H. szuperduója, hogy egy szatirikus kémtörténetet játsszon el mindenki szórakozására.

Színes, szinkronizált amerikai film
Főszereplők: Donald Sutherland, Elliot Gould
Rendezte: Irvin Kershner

Forgalmazza a ZOOM

Bombajó nyeremények!

A Video Magazin 1990. 12. száma rejtvényének helyes megfejtése: Ütközetben eltűnt, Tolna, Indul a bakterház, Koltay, Űrvadász, Tíz, Ikrek, Tűzróka, Végzetes küldetés.

A főnyereményt, 1 db MTC 300-as videolejátszót nyerte:
Ijjas Magdolna Budapest, 1024 Mártirok útja 7.
1-1 db TDK HS E-195-ös kazettát tokkal nyertek: Kálmánné Nagy Mária Karcag, 5300 Jókai Mór u. 32. Takács József Kunszentmárton, 5440 Kilián ltp. C. ép. III. 12. Bedőcs András Debrecen, 4024 Béke u. 32. V. em. 25.

Nyert 1-1 db Konica E-180-as kazettát tokkal: Pálfi Nándor Dunaújváros, 2400 Kallós D. u. 26. fszt. 1. Seres László Cibakháza, 5462 Lenin u. 11. ifj. Horváth István Celldömölk, 9500 Kodály Z. u. 4./c. II/6.

Nyert 1-1 db Konica E-195-ös kazettát tokkal: Várnai Csaba Kozármisleny, 7761 Zrínyi u. 21. Őze Tamás Nagymágocs, 6622. Magyar L. u. 101. Csuzi István Gyöngyös, 3200 Bugát Pál tér 1.

Nyert 1-1 db TDK HS E-180-as kazettát tokkal: Kocsis Attila Budaörs, 2040 Lenin u. 6. Weiszer Péter Miskolc, 3529 Elek Tamás u. 21. Kovács Zoltán Dunaföldvár, 7020 Kossuth L. u. 54. Deák Ferenc Tiszafüred, 5350 Bajcsy Zs. u. 19/A. Thury Endre Békéscsaba, 5600 Wagner u. 61. sz.

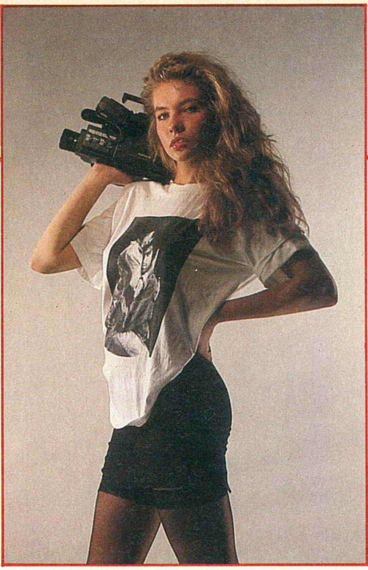
1-1 db Bombajó feliratú pólót nyertek: ifj. Fekete Ferenc Mucsi, 7195 Petőfi út 13. Heinrich Gábor Kercseliget, 7256 József A. u. 14. Kátai Jenő Siófok, 8600 Széchenyi u. 47. Kohn István Dombóvár, 7200 Zrínyi u. 36. Marton József Pécs, 7627 November 7. út 34. Mészáros Ferenc Szolnok, 5000 Molnár A. út 4. Olasz Miklós Kisléta, 4325 Bogáti út 11. Paholik Lajos Esztergom-Kertváros, 2509 Technikum köz 2. Tóth Imre Kaposvár, 7400 Kanizsa u. 4. Zahorán Pálné Békéscsaba, 5600 Wlassich sétány 17.

Gratulálunk!

A nyereményeket a Bombajó Kft. juttatta el a szerencsés nyerteseknek.

Tel.: (06-82-15-756)

Rendelje meg nálunk a Video Magazint!

Aki szerkesztőségünknél rendeli meg a Video Magazint, havonta, nyomdafrissen juthat a lap legújabb számához. Kiadónk vállalja, hogy aki a Magazin BT.-nél fizet elő a kiadványra, annak azt lakcímére azonnal postázza, mihelyt az újság elhagyta a nyomdát.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

3 hónapra 174 forint
6 hónapra 348 forint
9 hónapra 522 forint
12 hónapra 696 forint

Ha él a lehetőséggel, kérjük, töltse ki e szelvényt, ám az is elegendő, ha a megrendelőlapon kért adatokat küldi el számunkra, együtt a postai feladóvevény igazoló szelvényével, vagy annak másolatával. Kérjük a csekkre írja rá: OTP XIII. ker fiók 217–98292–10106–4.

Címünk: Video Magazin 1135 Budapest, Frangepán u. 50–56.

A Video Magazinra 1991. márciusától fizethet elő. Előző havi, évi számaink korlátozott példányszámban még megvásárolhatók szerkesztőségünk épületében: 1135 Bp. Frangepán u. 50–56., a földszint 11-es szobában.

MEGRENDELŐLAP

Név: .... (nyomtatott betűvel)

Cím: ....

Mikortól, hány hónapra fizet elő: ....

Köszönjük,
ha megtisztel bizalmával!

....
aláírás

Azok között, akik előfizettek nálunk, sorsolunk!
Hármuknak + félévig ajándék Video Magazin!

a producer

I.

Különös és ellentmondásos a producerek sorsa. Egyesek a kezdetektől kibicként viselkedtek, inkább gátolták, semmint segítették az amerikai filmipar/művészet kibontakozását, nevüket ma mégis legendásnak számító vállalatok elnevezése őrzi. Másokat elfeledtek, megint mások – kortársaink – pedig már ugyancsak előrehaladtak a mítosszá válás útján.

Nem hallunk róluk eleget! A magyarországi forgalmazásra kerülő filmeken nevük többnyire említés nélkül marad, ha pedig mégis kimondatik, a végeredmény nem egyéb reklámfogásnál. „Steven Spielberg filmje!" – lelkesedett a sajtó a Gremlins és a Goonies című mozikért, noha az előbbit Joe Dante, az utóbbit Richard Donner rendezte, az E.T. atyja pedig csupán anyagi-szellemi tőkéjével járult a vállalkozás sikeréhez. Védjegy volt. Szürke eminenciás. Producer.

Mint mondják, a producerek valaha kivétel nélkül mágnások voltak, manapság szinte kizárólag *auteur*-ök. Ez a franciából kölcsönzött kifejezés alkotót jelent – s ugyan, ki merné tagadni, hogy egy George Lucas, egy Steven Spielberg, egy John Carpenter producerként is éppolyan auteur, mint rendezőként? A gyorsuló munkatempó filmenként már nem egy, hanem egy sor egész embert kíván, s ő, a producer, az egész emberek közt tán a legelőbbre való. Ideális körülmények között gazdasági és reklámszakember, ötletgyáros, operatőr és rendező egyszemélyben, olyasvalaki, akire építeni lehet, aki együtt él és hal a filmmel. Korunk hőse, művész és vállalkozó – mégis úgy illik, hogy a szakmával való ismerkedést egy régivágású mester, Dino de Laurentiis példáján kezdjük.

Kígyótojás és King Kong

Laurentiis – vagy ahogy az angolszász kritikusok némelyike emlegeti, Dum–Dum Dino – rejtélyes figura. David Cronenberg, a renitens hajlamú kanadai rendező, a Stephen King regényéből készült *Holtsáv* (1983) forgatása után, így jellemezte: *„Roppant érdekes pasas, tán az utolsó régivágású filmmogul. Élvezet együttműködni vele: örömét leli a problémák megoldásában, csupa energia, csupa dinamizmus!"* John Milius, a *Conan a barbár* (1981) rendezője ezzel szemben így vall: *„A módszereivel nem vagyok teljesen kibékülve... Dino olyan, mint a rossz idő: előbb utóbb elvonul, addig azonban számolni kell vele!"*

*Az általánosan elterjedt nézettel ellentétben a régivágású producerek se mind esztétikai analfabéták. Laurentiis pályája kezdetén egyenesen entellektüellnek számított, hisz két korai Fellini-filmet is finanaszírozott, az Országúton*t (1954), és a *Cabíria éjszakái* (1956); neki köszönhetjük a méltatlanul elfeledett *Bibliát* (1962), s bizony még mostanság is elő-előfordul, hogy művészfilmek elkészültében játszik kulcsszerepet, példa erre az Ingmar Bergman által 1977-ben rendezett *Kígyótojás*.

A széplelkek indulatait 1976-ban, a King Kong modernizált változatával, sikerül amúgy istenigazában felkorbácsolnia. (A produkció még a Laurentiis-filmek állandó vendégsztárjának, Max von Sydownak is sok volt, aki kerek perec kijelentette, hogy a gorillával nem játszik együtt. Napjaink egyik állócsillaga, Jeff Bridges, s az akkoriban üstököszámba menő Jessica Lange nem bizonyult ennyire válogatósnak...) A kissé komolytalan mozi előzménye alighanem az 1968-as *Vigyázat, itt jön Diabolik!* lehetett, mely, akárcsak Laurentiis másik, ez idő tájt készült filmje, a

Lakk és bőr, no meg némi szadizmus: a Flash Gordon stábját mintha valami fetisiszta magazin munkatársai közül toborozták volna...

Richard Harris,
a Nem–Olyan–Öreg–Halász,
harcban végzetével.
Ezúttal nem ő fog
felülkerekedni...

Jane Fonda összes báját felvonultató *Barbarella,* egy európai képregény szellemiségét igyekezett celluloidszalagra átmenteni. Barbarella húsevő játékbabákkal küzdött, angyalháton lovagolt, Diabolik puha, dollárokkal kibélelt fészekbe vonult vissza szeretkezni, a végén meg, miután a ráömlő rádioaktív aranyolvadék szoborrá dermesztette, kacsintott...

Laurentiis „rossz úton"

Laurentiist nyilván e filmek anyagi sikere indította el a rossz úton. Fantasztikus filmjeinek közös – és a rajongók szemében különösképp ellenszenves – vonása a komolytalanság, no meg az, hogy a trükkmesterek meg sem kísérlik effektusaiknak a valóságosság látszatát kölcsönözni. Egy dolog azonban a rajongók igénye, s megint más a tömegigény: a King Kongot a valaha bemutatott húsz legsikeresebb fantasztikus film egyikének tartják, noha készítői még a reklámkampány során is lódítottak. A működésképtelennek bizonyult negyven láb magas gépmajmot – a voltaképpeni sztárt – a prémjelmezes maszkmester, Rick Baker helyettesítette, aki lakonikus véleményt („Szar az egész!") mondott kosztümjéről.

Jane Fonda
a jövőbeli szexistennő,
Barbarella szerepében.
A kép űrjárműve
parancsnoki hídján
ábrázolja.

Laurentiis világéletében igyekezett haladni a korral. A *Cápa* (1977) világraszóló sikere vészcsengőt szólaltatott meg bennsőjében, s arra késztette, hogy gyors egymásutánban két állatszörnyes filmet is megfinanszírozzon, ám sem a *Fehér Bölény,* sem a *Gyilkosbálna* nem hozta meg a várt eredményt, pedig az előbbi szekerét (szinte szó szerint, a rém ugyanis kerekeken gurult) Charles Bronson és Kim Novak, az utóbbiét meg Richard Harris és Bo Derek tolta. 1980-ban a *Flash Gor-*

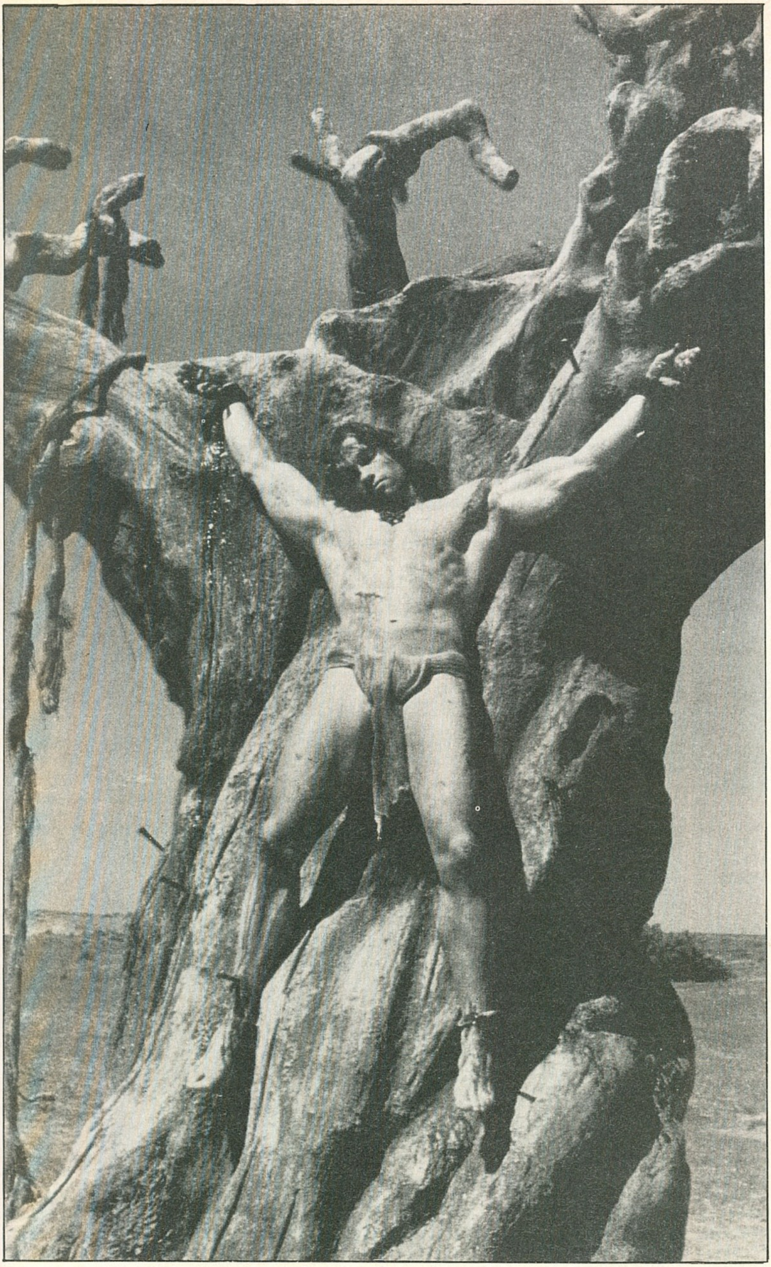
Schwarzenegger első nagy sikerét köszönhette. Ekkortájt figyelt fel a Stephen King-regényekben rejlő lehetőségekre, s cége több hullámban napjainkig ontja a King-feldolgozásokat, a *Tűzgyújtótól* az *Ezüstgolyóig.*

Sikerült a megbotránkoztatás

1984-ben aztán, a Frank Herbert kulcsregényéből készült *Dünével* diadalmasan talált vissza a szuperfilmek azon tipusához, melyet – ahogyan azt már a Bibliával bizonyította – annyira kedvel. Bob Ringwood díszletei és kosztümjei ugyan szokás szerint barokkosan túlzóak voltak, a mechanikus effektek mestere, Kit West, sőt, az E.T. alkotója, Carlo Rambaldi, a lényszakember sem remekelt, a mozi mégis valósággal árasztja magából azt a varázst, amely kizárólag a nagy költségvetéssel készült produkciók sajátja. És bár a beígért folytatás azóta is várat magára, Laurentiisnek sikerült elérnie az áhított célt: ismét elkápráztatta avagy megbotránkoztatta a nézők széles tömegeit. A mexikói sivatagba persze már nálánál strapabíróbb leányát, Raffaellát küldte (ő jegyzi az 1985-ös *Vörös Sonyát* is) az azonban kétségtelen, hogy a parancsnoki hidat továbbra is Dum–Dum Dino foglalja el. Filmjeit – akár őt magát – lehet szeretni vagy nem szeretni, közömbösek azonban aligha maradhatunk velük kapcsolatban. És gyanítom, elfelejteni sem fogjuk őket soha.

(Folytatjuk)

Összeállította:
Gáspár András

Conan, a barbár a Kínok fáján meditál az emberi lét alapkérdéseiről

don (újabb comicshős!) színrelépése és relatív fiaskója következett, Dino azonban nem adta fel, s 1981-ben útjára indította *Conant, a barbárt,* a filmet, melynek Arnold

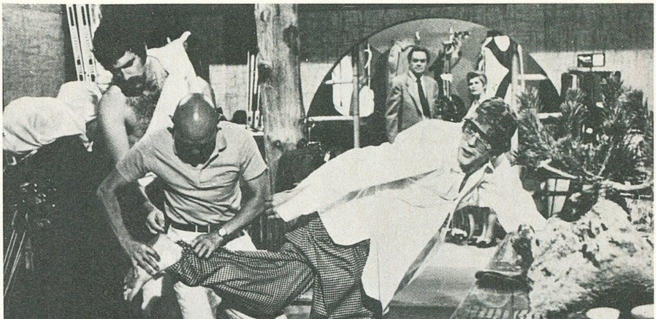
A háromdimenziós antisztár

Donald Sutherland a Broadway egyik színházában ül, hogy megnézze az Intimitások című darabot, Elizabeth Taylorral és Richard Burtonnel a főszerepben. Alig megy azonban fel a függöny, Sutherland szemei lassan lecsukódnak, s néhány perc múlva lecsúszik a széken. Alszik. Később horkolni kezd. Mindez nem akadályozza meg abban, hogy az előadás végén bókoljon Elizabeth Taylornak: „Csodálatos este volt."

Hasonló anekdoták tucatjai keringenek a 195 cm magas kanadairól. A visszavonultság, a visszafogottság éppúgy nem kenyere, mint a siker miatti elvakultság. Minden szerepéből kilép a forgatás végeztével és visszavedlik a saját bőrébe, a kedves, helyes, bohókás *charmeur*-ré. Tehetséges, igazán tehetséges. Mert mi mással lehetne magyarázni, hogy már 22 évesen Rex Harrison oldalán állhatott a színpadon?

Az isten háta mögött kezdődött az egész. Donald McNichol, a Sutherland család gyermeke 1934. július 17-én született St. Johnban. A langaléta fiúnak volt érzéke és tehetsége a közönség előtti megjelenéshez, 14 évesen már disc-jockey volt a Nova Scotia rádióállomásnál, s állandó résztvevője a helyi színtársulat előadásainak. A torontói egyetem elvégzése után Angliába ment, ahol a Zene és Drámai Művészetek Akadémiájának hallgatója lett. Az '50-es évek második felében kisebb-nagyobb szerepekben bukkant fel a különböző londoni és vidéki társulatok színpadjain, s ismert arc lett a televízióban is. Viszonylag későn, csak 29 évesen debütált a vetítővásznon, de azóta minden elképzelhető szerepet eljátszott már. „Mindent el tudok játszani – mondta egyszer öntudatosan –, amit csak kíván tőlem a rendező. Az egyetlen, amit nem tudok, amire képtelen vagyok, az az elkurvulás." Magas termete, hatásos megjelenése és a bámulatos átváltozóképessége gyorsan kedveltté tette őt a filmszakmában.

A M.A.S.H.-ben

Sutherland számára Sólyomszem Pierce, Robert Altman háborús szatírájának, a *M.A.S.H.*-nek (1970) az őrült cinikus (vagy cinikus őrült) katonaorvosa hozta meg az első kiugró sikert. De játszott depressziós

A Casanovában

magándetektívet Alan J. Pakula thrillerjében, a *Klute*-ban (1971), prédikálta és gyakorolta az anarchiát a *Testvérháború*ban (1973), ő volt a 87. számú körzet Carellája a *Vérszerződés*ben (Les liens de sang, 1977 F), a családja széthullását megakadályozni képtelen nyárspolgár Robert Redford *Átlagemberek*jében (1980), a rezzenéstelen arcú kém Richard Marquandnak a *Tű a szénakazalban* (1981) című filmjében és...

Nem mindennel elégedett, amit eddig eljátszott. Agresszív, erőszakos figurákkal, horrorfilmek rémalakjaival kezdte. Első filmjében, *Az élőholtak kastélyá*ban (Il castello de morti vivi, 1964 I) mindjárt egy kettős szerepben, egy boszorkány, illetve egy katona képében, akik a rémségek csúcsapontjaként egymással verekedtek meg! Sutherland szerencsés volt, sikerült elkerülnie a beskatulyázás ördögi csapdáját – ezt alighanem Robert Aldrich háborús akciódrámájában, *A piszkos tizenkettő*ben nyújtott zseniális alakításának köszönheti –, s az indulás korszakát leszámítva, egy-két kivételtől eltekintve, nem kellett igazán negatív figurát életrekeltenie. Az egyik ilyen kivétel Attilának, ennek a szörnyeteg fasisztának az eljátszása volt Bertolucci monumentális freskójában, a *Huszadik század*ban (1976). Volt is némi nézeteltérése a rendezővel. „Szerettem ezt a szerepet" – nyilatkozta egy interjújában –, mert a legnehezebb feladataim közé tartozott. De Attilát inkább háromdimenziósnak szerettem volna bemutatni, Bertolucci azonban, aki nagyon szenvedélyes, s nagyon költői alkat, ezt a figurát kétdimenziós operafigurának akarta látni." De végső soron akár három, akár kétdimenziós a figura, „Attila nem más, mint a Frankenstein-féle szörnyeteg leszármazottainak egyike" – mondta Sutherland.

Sok minden akadályozza Sutherlandet abban, hogy igazi sztárrá váljon, olyanná, mint például Robert Reford, Paul Newman, vagy mint Steve McQueen volt egykoron. Először is, megjelenésében semmi esetre sem felel meg a hollywoodi normáknak, s politikailag is népszerűtlenné tette magát. A színészek közül ugyanis Jane Fondával együtt az első sorokban harcolt a vietnami háború ellen, s többször is kijelentette az anarchiáról, hogy „elméletileg a legjobb lehetséges államforma". Ilyen bátor kiállás – ebben azóta sem változott –, s ilyen kemény szavak – ebben se sokat – nem tekinthetők pusztán hetvenkedésnek, ez elvi kérdés nála.

Donald Sutherland igazi kaméleon, aki sohasem ragadt le egyetlen szerepkörnél. Egyaránt otthonosan mozog a vígjáték, a szatíra, az akciófilmek különböző vállfajai, valamint a társadalmi drámák, életképek területén. A szuggesztív átváltozóképességére talán a legjobb példa a *Tű a szénakazalban*. Ebben egy hidegvérű, könyörtelen gyilkost alakít, egy náci kémet, ám ennek ellenére, a remek színészi játékával mégis eléri azt, hogy a közönség akaratlanul is neki szurkol, s csupán a film utolsó harmadában gyűlöli meg őt. Más színésszel a film egyszerűen csak jó kémfilm lenne, Sutherlanddel azonban egy két tűz közé (a hivatástudat és az érzelmei) került ember lélektani drámájává is válik.

Bár sohasem akadt olyan szerepkör, amelynél Sutherland lecövekelt volna, egy motívum mégis minden figurájában feltűnik: ez pedig a belső késztetés. A belső kényszer, miszerint olyanná válni, aki ellentmond az alaptermészetének. Mert nagyon is valószínű, hogy a *M.A.S.H.* cinikus orvosa a háború előtt egy vidám, segítőkész fickó lehetett, s feltételezhető, hogy a nőcsábász *Casanova* is enélkül a belső kényszer nélkül, mely miatt hajtja, űzi a szerelmet, egészen normális polgár lenne. Így azonban Casanovája – akit Fellini filmjében formált meg (1976) – szánalmas alak volt csupán, akinek számára az élet csak a potenciájával való birkózást jelentette, s amely annak elmúlásával értelmét vesztette.

Donald Sutherland legújabb filmje az Euzhan Palcy rendezte *A fehér évszak napja* (Day White Season, 1989) is a kényszerekről mesél. Sutherland egy dél-afrikai tanárt játszik, aki a szavait tekintve abszolút liberális, ám konkrét esetekben sohasem foglal állást ténylegesen. Az elnyomott, megkínzott feketéket a „majd egyszer minden ismét jó lesz"-szöveggel vigasztalja. Amikor azonban elhatalmasodik a terror, már ő sem képes többé szemet hunyni az igazságtalanságok felett. Harcba száll a rendszerrel, és ezáltal nemcsak a családi békéjét, hanem az életét is kockára teszi. Sutherland tehát ismét csak áldozat, a saját későn felfedezett morálja áldozata. A politizáló színész *A fehér évszak napjá*ban játszott szerepét szokásos gázsijának csupán a törtrészéért vállalta. „A nyilvánosság előtt élek – indokolta döntését –, és ha a hegy egyetlen apró kövét megmozgatom a szerepemmel, már akkor is megérte!"

Lehet, hogy Donald Sutherland nem sztár a szó klasszikus értelmében, de igazi kedvenc a közönség körében. Olyan színész, aki képes hegyeket megmozgatni, akire filmeket lehet építeni, s aki biztos, hogy mindent meg is tesz annak érdekében, hogy a lehető legtöbbet hozza ki szerepéből. Népszerűsége, pályája immár két évtized óta töretlen. Igényes, kifinomult színészi játéka, jellemábrázoló képessége, valamint emberi tartása, nagysága garancia arra, hogy az is maradjon.

Magyarországon bemutatott filmjei:

Bedford-incidens (The Bedford Incident, 1965) r: James B. Harris (MOKÉP videótéka)
A piszkos tizenkettő (The Dirty Dozen, 1967) r: Robert Aldrich
Csináljátok, de nélkülem (Start the Revolution Without Me, 1969) r: Bud Yorkin (TV)
M.A.S.H. (1970) r: Robert Altman (Filmmúzeum)
Kelly hősei (Kelly's Heroes, 1970) r: Brian G. Hutton
Klute (1971) r: Alan J. Pakula
Gyémánt Lady (Lady Ice, 1973) r: Tom Gries
Testvérháború (Steelyard Blues, 1973) r: Alan Myerson (InterVideo)
A bíró és a hóhér (Der Richter und sein Henker, 1975 D–USA) r: Maximilian Schell
A sáska napja (The Day of the Locust, 1975) r: John Schlesinger
Casanova (1976 I) r: Federico Fellini
Huszadik század (1900, 1976 I) r: Bernardo Bertolucci
A testrablók inváziója (Invasion of the Body Snatchers, 1978) r: Boris Kaufman (InterVideo)
Egy férfi, egy nő és egy bank (A Man, a Woman and a Bank, 1979 CDN) r: Noel Black (TV)
Az első nagy vonatrablás (The First Great Train Robbery, 1978 GB) r: Michael Crichton
Gyilkosság rendeletre (Murder by Degree, 1979 GB–CDN) r: Bob Clark (MOKÉP videótéka)
Átlagemberek (Ordinary People, 1980) r: Robert Redford
Tű a szénakazalban (Eye of the Needle, 1981 GB) r: Richard Marquand (TV)
Az ártatlanság bizonyítása (Nothing Personal, 1980 GB) r: Hubert Bloomfield
Rosszkedvünk tele (The Winter of Our Discontent, 1983 TV) r: Hussein (TV)
A bosszú börtönében (Lock Up, 1988) r: John Flynn

megj: A külön nem jelölt nemzetiségű filmek amerikaiak.

Trükkös trükkök

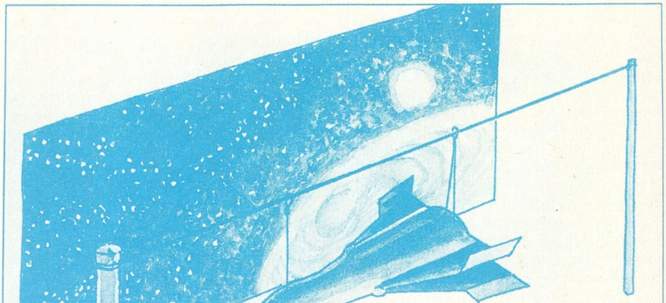
A hollywoodi filmtrükkök bonyolultak és költségesek. Ám a trükköket másképpen is meg lehet oldani: a VIDEO-aktív német havilap például saját készítésű, speciális effekteket javasol. A hazai kamkorder kínálatot látva érdemes közreadni a trükkös trükköket, ám nem árt azt is meglesni, miként dolgoznak a profik.

Miniatűr monstrumok

Kezdjük a sort egy olyan effekttel, amely a mozival egy idős, ez pedig a megállítás trükkje. Már a múlt évszázad végén így jelenített meg szellemeket és vámpírokat néhány filmes pionír, így a francia Georges Méliès.

E trükknél megszakítják a felvételt, megváltoztatják a jelenetet, mielőtt a kamera ismét beindulna. Természetesen eközben nem kell felszívódniuk a levegőben személyeknek vagy tárgyaknak. Például egy járművet tovább mozdítanak a következő felvétel előtt és ezt többször megismétlik, a visszajátszáskor úgy tűnik, mintha az autó magától mozogna. Mozgatható babák élőknek tűnnek, ha felvétel közben átalakítják őket. Ennek a trükknek legismertebb példája 1933-ból King Kong, az óriás majom mozgása egy New York-i felhőkarcoló tetején.

A videóamatőrök számára azonban akad egy bökkenő: a kamkorder alkalmatlan erre, mivel nem tud egyes képeket rögzíteni. Hogy folyamatos mozgást érjenek el, a profik minden filmmásodpercet legalább 12 külön fázisra osztanak, ez felvételenként két képnek felel meg. Ám még a JVC GR-S 707 kamkorder is legalább öt képet „világít meg" a kioldó egy-egy megnyomásakor. A teljesen természethű mozgásokhoz ez nem elegendő. Jobb tehát, ha olyan témákat keresünk, amelyek eleve

„Amennyiben a kamera békaperspektívából dolgozik, a játékmodell óriásivá növekedik"

természetellenesek. Idegen bolygók lényeitől vagy szellemek által mozgatott tárgyaktól senki sem várja, hogy természetesen mozogjanak. És még egy tanács: ha valaki minden felvétel előtt megjelöli képernyőn a tárgy helyzetét, nem veszíti el oly könnyen az áttekintését a számtalan megvilágításkor...

Űrhajók dróton

A világűr a néző számára végtelen távolságokat jelent. A film- vagy videótrükk készítője számára azonban az űr, összes csillagával, sokkal kézzelfoghatóbb anyagból áll. Háttérnek elegendő egy fekete karton. Varrótűvel kilyuggatjuk, s minél több luk készül, annál jobb. Eltérő tűvastagság jelent változatosságot a csillagos égen, s szerencsésebb szabálytalanul elhelyeznünk a szúrásokat.

A karton – és egyúttal a lyukak – mögé pergamen kerül. Majd farudak segítségével függőlegesen felépítjük a tartót, hátulról pedig erős fénnyel világítjuk meg (500 vagy 1000 wattos lámpával) Minél egyöntetűbben ragyog a csillagos ég, annál eredetibbnek hat. Viszont legalább egyméteres távolságot kell tartani a karton mögött, egyébként tüzet is foghat miniatűr világűrünk.

A kamkorder zoomoptikáját állítsuk széleslátószögűre, mivel az űrjeleneteknek csak a rövid gyújtótávolság adja meg a szükséges mélységélességet. Amennyiben a kamkorder nagy blendével dolgozik és a kameramannak az űrhajómodell élességére kell ügyelnie, a csillagok kontúr nélküli fénypontocskákká válnak.

Ahhoz, hogy a modellek repüljenek, lehetőleg „láthatatlan" drótot kell választanunk. Erre különösen jó a horgászzsinór, amely nem vastagabb 0,1 milliméternél. Mattfekete lakkspray segítségével alig láthatóvá varázsolhatjuk. A zsinórt a modellre erősítjük és hurok segítségével húzzuk egy vízszintesen kifeszített dróton vagy huzalon. Egy másik huzallal húzzuk el a kamera előtt az űrhajót. A hatásos megvilágítás gondoskodik a tökéletes látványról. Egyetlen spotlámpa világítja meg az űrhajót ferdén, oldalról, alulról. Az árnyékok így űrbeli mélységet sejtetnek. Amennyiben a kamera békaperspektívából dolgozik, a játékmodell óriássá növekedik.

Tükrös trükkök

Ki ne ismerne olyan filmjelenteket, amelyekben kísértetek idegösszeomlás szélére sodornak ijedős hölgyeket. Az ehhez szükséges kettős megvilágítás a celluloidnál nem jelent gondot. A videószalagok azonban ily módon nem világíthatók meg. Aki kamkorderrel akar ugyanilyen hatást elérni, annak egyik oldalról átlátszó tükröt vagy legalább csillogó ablaküvegtáblát kell szereznie. Az üveget körülbelül 45 fokos szögben kell az objektív elé rögzíteni, így a kamkorder egyidejűleg rögzíti a tábla mögötti és az üvegen tükröződő jeleneteket. A kísértetjelmezes színésznek jobbról kell megfelelő szöget bezárnia a kamerával és már látszik a felvételen. Egy vagy több videólámpának kell őt megvilágítani, mivel a normál ablaküveg

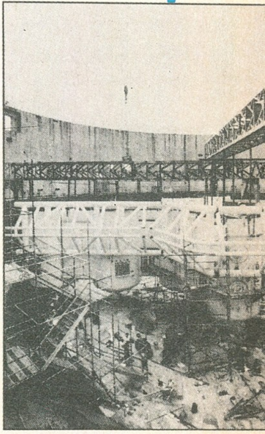
Így csinálják a profik

A mozi a mutatványosokkal kezdődött; olyan optikai trükköket találtak ki, amelyekkel a profi-filmesek máig elképesztik a közönséget. Ami az egyiknek egy lebegő nőalak, a másiknak a világűrben sikló űrhajó.

Az eljárás, amellyel a specialisták a tárgyakat a levegőben röptetik, az idők során sokat finomodott. Az üvegtáblákhoz és a féláteresztő tükrökhöz mind több és több technika csatlakozott. A *Superman* repülőjeleneteihez például a főszereplő Christopher Reeve-t óriási vászon elé lógatták, amelyre hátulról éjszakai városi panorámát vetítettek. Mialatt az operatőr Reeve-re közelített, a trükk-mérnök megváltoztatta a gyujtótávolságot az objektíven, hogy a felvett háttérrész nagysága azonos maradjon. A kész filmen ez úgy néz ki, mintha Superman a kamerára repülne.

A hamis háttereknél a következő fok a Blue Screen. Itt kék fal előtt játszanak a színészek. Később bonyolult optikai eljárás segítségével a kék tónust kiszűrik a felvételből és tetszés szerinti háttérrel helyettesítik. A Disney-stúdiók használták e trükköt például a *Drágám, a kölykök összementek* című sikerfilmben: a négy Hüvelyk Matyi egy méh hátán ülve repül: George Lucas pedig 15 × 20 méteres kék vászon előtt forgatta *Csillagok háborúja* trilógiáját. A tévéstúdióban elektronikával kiszűrik a kék részt a videojelekből – az eljárás Blue Box néven ismert.

Mindkét rendszernek ugyanaz a hátulütője: a színészek nem viselhetnek kék ruhadarabokat és nem lehetnek mélykék szeműek, mivel a színcserés eljárás során láthatatlanok lennének. A Superman forgatásánál ez sok fejtörést okozott a trükk-csoport számára; végül is a főhősnek kék trikót kellett viselnie. A megoldás a Green Screen lett, a zöld háttér. Ezt később valódi felvételekkel cserélték ki.

Trükkök szempontjából a videóprodukciók celluloidfilmjeit alaposan át kell gondolni. Az elektronikus megrajzolásnak mindig minden információt tartalmaznia kell a kép minden pontjához, ugyanakkor a filmanyag csak részben megvilágítható. Az operatőr először a szereplőket veszi fel, a maradékot pedig később, festett vagy más módon előállított motívumokkal. A *Dick Tracy*hez Warren Beatty rendező teljes képregény-képeket hozott létre, ezekbe később montírozták be a film játékjeleneteit. A Dick Tracy a trükkök történelmében különleges helyet foglal el. Azon kevés filmek egyike, amelynek speciális effektjei műviek tűnhetnek. Egyébként a rendezők és producerek különleges hangsúlyt fektetnek arra, hogy minden valódinak látsszon.

Ez különösen érvényes a odell-felvételekre. Wolfgang Petersen *A tengeralattjáró*hoz egyszerre több modellt épített: egy több mint 10 méterest a helgolandi vihar külső felvételeihez. A trükk lényege abban állt, hogy rafinált perspektívákkal a filmben a különböző modelleket igazi tengeralattjáróként lássák.

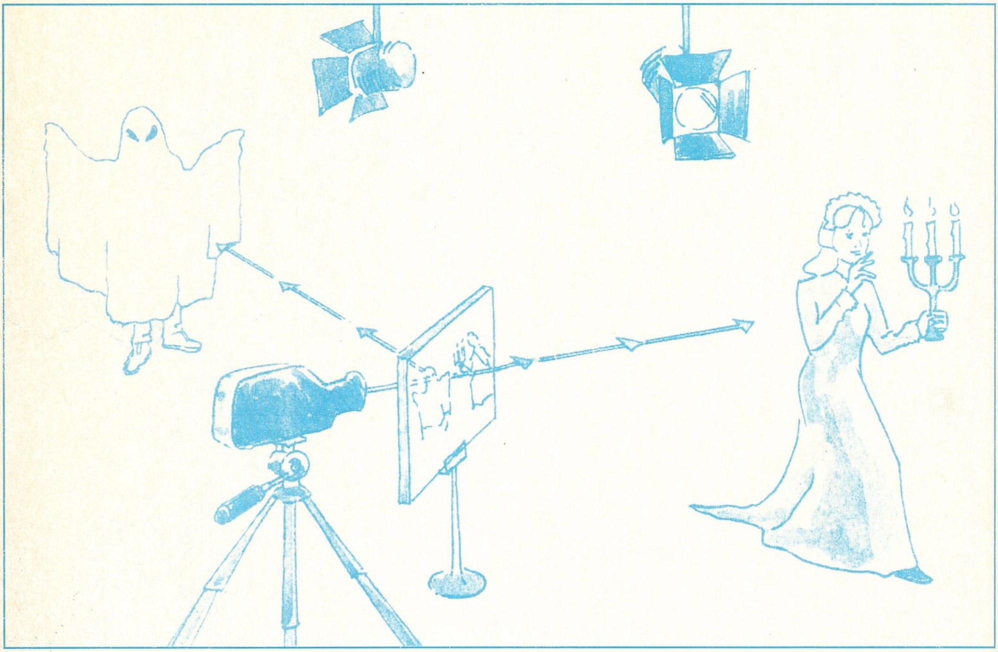

Nem minden látványos jelenet forgatásához elegendő a hely a filmstúdiókban. Ilyenkor például az álomgyárat raktárcsarnokba telepítik. Steven Spielberg *Harmadik típusú találkozások*ját kiürített ipari komplexumban forgatták. James Cameron tengeralatti science fiction eposzához, *A mélység titkai*hoz épülőben lévő atomerőművet bérelt ki. A hűtőtornyot teletöltette vízzel, és az óriási betontál alján építette fel a víz alatti állomás modelljét.

A mind tökéletesebb effektek megvalósítása csak komputerrel lehetséges. Ezek nélkül Arnold Schwarzenegger *Emlékmásá*a még több mint 70 millió dollárba került volna. A következő években bizonyára további mesterművek fognak kikerülni az elektronikus varázsládából.

„A hűtőtornyot teletöltette vízzel és az óriási betontál alján építette fel a víz alatti állomás modelljét."

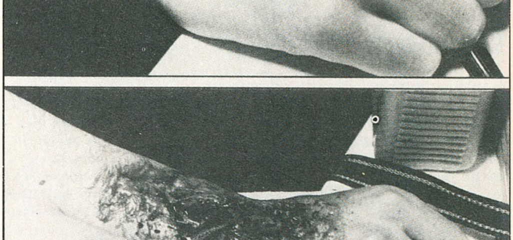
„Az üveget 45 fokos szögben kell az objektív elé rögzíteni, így a kamkorder egyidejűleg rögzíti a tábla mögötti és az üvegen tükröződő jeleneteket"

csupán a ráeső fény 10 százalékát tükrözi. A szellemnek három blendefokozattal világosabbnak kell lennie a kamera előtt álló hölgynél. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy fehér felületeket már nem lehet még fehérebbé tenni. A hátteret, amelyen a szellemnek meg kell jelennie, ezért nem szabad túl élesen megvilágítani. Ami ezenkívül nem kell a fantáziát korlátok közé szorítani; az üvegtábla mozgatásával a szellem berepülhet a képbe, fokozatos fénymegvonással pedig eltüntethetjük.

Kevésbé „szellemes" felhasználás is lehetséges. Sárga filter a kameraobjektív előtt és mély violaszín karton az üvegtábla fölött betükrözve érdekes színhatást eredményez. A viola helyett fehér kartont tükrözve az üvegben – elködösíthetjük a jelenetet.

„Amikor a collodium teljesen megszáradt, barna vagy vörös sminkkel bekenjük"

Kis város – egész nagyban

Alig létezik film manapság miniatürmodellek nélkül. Utcák, városok, egész tájegységek születnek újjá a stúdiókban. Videóamatőrök nem tudnak túl sokat áldozni ilyesmire, sem pénzben, sem időben. Ugyanakkor a miniatürmodell lehet az egyetlen megoldás, ha nem áll rendelkezésre a forgatókönyvben előírt természetes környezet.

Hogy természetesnek hasson egy modellépület, ferdén, alulról kell filmezni. A kamera eközben felveszi egy képzeletbeli megfigyelő szemszögét. Nagylátószögű objektív a műanyagházacskákat természetesebbnek tünteti fel, mivel békaperspektívából kis méretüket megfelelően torzítja. Az űrbeli felvételekkel ellentétben a miniatűr tájakat egyöntetűen kell bevilágítani. Csak így tűnik normál nappali fénynek. A legcélszerűbb fehér kartonra irányítani a spotot, így egyenlő a bevilágítás. Semmiképpen sem szabad többszörös árnyékot vetni a tárgyaknak. Legfeljebb egyetlen árnyék megengedhető, amint azt a néző a napfénynél is látná. Külön kell ügyelni arra, hogy minden felhasznált modellt „öregítsünk". Vakító házak teljesen valószerűtlennek tűnnek. A megfelelő régi hatást legegyszerűbben sötétre festett vízzel érjük el. Szivacsot mártunk bele, majd rányomjuk a modellre, s rögtön sokkal élethűbbek lesznek a házak.

Robbanást ellenben nem lehet videón meggyőzően rögzíteni. Az ok: a filmes profik egy modellrobbanást tízszeres kameragyorsasággal vesznek fel. Lejátszáskor a nézőnek úgy tűnik, mintha valódi ház repült volna a levegőbe. Kamkorderekkel ezt nem tudjuk megvalósítani.

Maszkok make-uppal

Make-up, „kikészítő" effektek teszik hihetővé a krimiket és a horrorfilmeket. A legegyszerűbb gyakorlatok közé tartozik a sebek előállítása. Ehhez a collodium nevű, minden gyógyszertárban kapható folyadékra van szükség. A mi céljainknak azonban csak tiszta collodium felel meg! A megfelelő bőrfelületre felkenjük (semmiképpen sem a szem vagy nyálkahártya közelébe) és megmintázzuk a sebet. Minél nagyobb mennyiséget teszünk fel, annál mélyebb lesz a seb. Amikor a collodium teljesen megszáradt, barna vagy vörös sminkkel bekenjük. Eltávolítani majd acetonnal vagy éterrel lehet. Biztonságból kenjük be utána sebkenőccsel. A collodiumnak egyetlen hátránya, hogy csak viszonylag nem túl nagy felületekre jó. Amennyiben nagyobb sebet kell „előállítani", modellmasszából kell csinálni. Ez, az úgynevezett zselébőr, egyenlő arányban áll vízből, zselatinból és glicerinből. A zselatint vízben feloldjuk, majd az elegyet glicerinnel együtt vízfürdőben kis lángon simára keverjük. rövid hűtési idő után a masszát ecsettel a bőrre kenjük. Szükség esetén üvegcserepet, csontdarabkát is bedolgozhatunk. Nem sokkal a forgatás előtt még kis vörös smink, művér és egy kis víz és máris kész seb.

B. É.

Indiana Jones és a számítógép

„Ilyen átalakulásokat eddig csak maszkmesterek segítségével tudtak előállítani munkaigényes arckikészítéssel"

Az Indiana Jones-trilógia harmadik részében *(Indiana Jones és az utolsó keresztes-lovag)* a látványos zárójelenetben Donovan az örök élet utáni hajsza során rossz serleget választ, és az isten büntetéseként másodpercek alatt elporlad. Ilyen átalakulásokat eddig csak maszkmesterek segítségével tudtak előállítani, munkaigényes arckikészítéssel, sok türelemmel. Ma mindezt számítógép végzi. Teljesen elegendő számára egy-egy felvétel a színészről és két báburól az átváltozás különböző pillanataiból. Kiszámítja, hogyan alakul át az induló kép, megadott idő alatt, a következővé. Mivel a képek nem tisztán mesterségesek, hanem eredetieken alapulnak, valóságosnak tűnnek, bár a jelenet maga csupán a gép memóriájában létezik. A *Willow* című filmben hasonló módon alakították át az embereket állattá és vissza. Az új képpontok kiszámításához csupán 20 percre van szüksége a gépnek. A filmanyag soronkénti megvilágítása még körülbelül 20 percet vesz igénybe, az eredeti beolvasása 5 percet. Mivel kész filmmásodpercenként 24 ilyen képet kell létrehozni, nagyobb komputertrükkök több hónapot vesznek igénybe. A képek minősége olyan, ahogy azt a filmanyag felbontása lehetővé teszi. Vagy négyezer függőleges oszloppá „szedi szét" a filmet, s több mint 16 millió színárnyalat gondoskodik a valósághű visszaadásról.

A számítógép problémamentesen zsonglőrködik a képekkel, épp ezért képkeverésre is használják. Ahelyett, hogy két képforrást analóg módon kevernének (az ismert „Blue Screen" eljárásnak megfelelően), a komputer digitálisan keveri össze az egyes képeket. Az előny: nem csillog például a haj, és a kameravezetés kisebb pontatlanságait ki lehet egyenlíteni. Ezenkívül olyan képhatások is elérhetőek, amelyek a "Blue Screen" technika segítségével elképzelhetetlenek voltak.

A *Vissza a jövőbe* II. részében digitális másolással hozták létre azt a jelenetet, amelyben Michael J. Fox látványos négyszeres szerepet játszik, mikor a megöregedett Marty McFly, a fia, a lánya, valamint saját apja egy asztalnál ül. Az evésnél a jövő Martyja fiának egy csésze teát tölt. Figyelemre méltó teljesítmény, mivel mindketten jól látszanak (a jelenetet vágás nélkül forgatták), és mialatt Michael J. Fox teát töltött, lehetetlen lett volna egyidejűleg az asztalnál ülnie. A megoldás: a digitális másolás. Az operatőr kétszer forgatta le a beállítást. Az elsőben Fox fiúként ül az asztalnál, második alkalommal az apa szerepében foglalatoskodik a teáskannával. A gép gondoskodott arról, hogy a különkülön forgatott jelenetek tökéletesen illeszkedjenek, és minden zavaró kelléket kiretusáljanak.

George Lucas egyébként harmadik felhasználást is kitalált a komputer számára: a filmarchiválást. A celluloidot ugyanis tönkreteszi az idő. Lucas úgy véli, hogy az 1956 előtt forgatott filmek fele már elveszett. Ha a filmeket digitalizálnák, szinte korlátlan ideig megőrizhetők és szükség szerint, kis ráfordítással, mindig eredeti minőségben másolhatók lennének.

TESZT

A mérések a Magyar Elektrotechnikai Ellenőrző Intézet laboratóriumában készültek. A tesztet összeállította és az értékeléseket készítette Géczy Géza.

Muzsikáló videók

Már több mint egy éve, hogy tesztrovatunkban sztereó videómagnókkal foglalkoztunk. E típusok mind szolgáltatásokban mind árban az úgynevezett strandard kategória felett állnak, így hazai kínálatuk is érthetően szerényebb, mint a mono kategória. Ez azonban nem jelenti azt, hogy aki jobb hangzást szeretne, annak csak egy vagy két típus között van módja választani. A vásárlók megnyeréséért folytatott harcban, az egyre inkább gyártókra szakosodott kereskedő cégek kínálatában, éppen ezért a csúcsmodellek, a drága S–VHS készülékek mellett megjelennek olyan elérhetőbb árú készülékek is, melyek célja a reálisabb minőségi igények kielégítése.

E gondolatok jegyében választottuk a PHILIPS VR 6585 és a PANASONIC NV-F65 típusát.

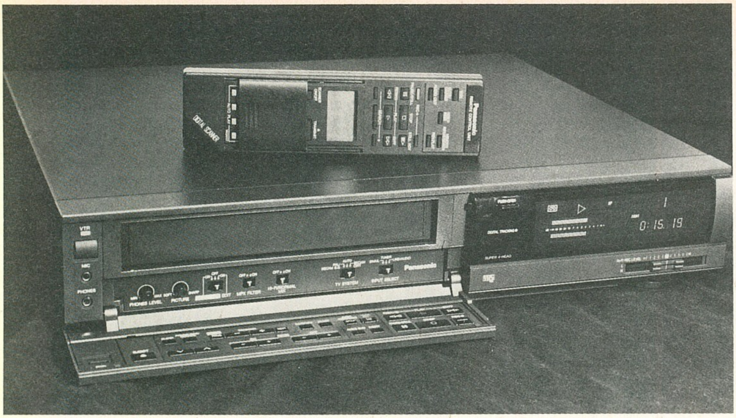
A sztereo Hi–Fi video tulajdonosára igaznak tekinthetjük a mondást, hogy egyet fizet (igaz nem keveset) és kettőt kap; egy sztereo kísérőhangú videomagnót, mely képes hagyományos módon is rögzíteni a hangjeleket, és ezen belül egy VHS szalagra csak hangot is rögzíteni tudó Hi–Fi hangmagnót.

Az egyre nagyobb kínálat miatt a korábbi videokazetta árak reális szintre estek vissza, lassan azonos árcsoportban vannak egy jobb minőségű krómdioxid, vagy metál szalag árával. Ugyanakkor lényegesen hosszabb műsoridő felvételét teszik lehetővé, mint compact kazettás társaik. Csak hangrögzítés esetén ugyanis a Hi–Fi videoknál a műsoridő általában kétszeresére, tehát 480 percre nő, ami csaknem öt és félszerese egy hangkazetta felvételi idejének, s ekkor még nem is szóltunk a folyamatos felvételi lehetőségről, ami különösen koncertneknél, operánál alapvető szempont. A hagyományos videomagnók a kísérőhangot az úgynevezett állófejes sávban rögzítik oly módon, hogy miközben a képjeleket a forgó fejdob keskeny sávok formájában keresztirányban „írja fel" a szalagra, – alul és felül egy-egy vékony csíkot szabadon hagyva – addig a hangjel erre a felső, kb. 1 mm széles csíkra kerül, hasonlóképpen mint a hangmagnónál. Ennyi helye van tehát a monó hangnak, de nem jut több a sztereonak sem: ilyenkor ugyanis kétszer 0,35 mm-es sávra kerül a jobb és bal csatorna, a kettő között egy 0,3 mm-es üres mezővel.

Az állófejes elnevezés tehát a működési elvből következik. A nagyságrendekkel nayobb képfrekvencia átviteléhez ugyanis relatíve nagy fejszalag sebességet kellett elérni, ami csak úgy volt lehetséges, ha fej is mozog, mint ahogy azt teszi a forgó fejdobban, a hangátvitelhez azonban elégnek látszott ha a hangfej stabilan – akárcsak a hangmagnóknál – áll, és az előtte elhaladó hangcsíkot mágnesezi át. Egyre inkább kiderült azonban, hogy ez mégsem elég. A videomagnó ugyanis nemcsak keskenyebb hangcsíkra dolgozik, de ráadásul még a szalagsebessége is a fele mint egy hangmagnónak, (2,4 cm/s) ami aztán LP üzemben még tovább romlik. Márpedig a szalagsebes-

MŰSZAKI JELLEMZŐK

Típus	PANASONIC NV–F65EE		PHILIPS VR 6585/02	
	Specifikált	Mért	Specifikált	Mért
Vételi csatornák/frekvenciák (MHz)	VHF I–III sáv kábelcsatornák UHF IV–V sáv	41 – 305 448–877	VHF I–III sáv UHF IV–V sáv kábelcsatornák	46,75–65,25 171,5–227,50 467,8–859,5 108–171 228–467
RF/antenna/érzékenység 20 dB jel/zaj viszonyra (V)	–	160–220	–	180–240
RF kimeneti csatornák	32–40	31–40	30–39	30–40
RF kimeneti szint (mV)	1	1,3	–	1,2
RF kimeneti impedancia (ohm)	75	83	75	82
Video kimeneti szint (V csúcs-csúcs)	1	0,9	1	1,06
Video kimeneti impedancia (ohm)	75	72	75	75
Video jel/zaj viszony (dB)	43	43	47 (SP) 44 (LP)	42 39
Sorbontás (sor)	240	250	–	255 (SP) 220 (LP)
Hang jel/zaj viszony (dB)				
állófejes sáv	–	48	47 (SP)	48 (SP)
Hi-Fi	–	69/70	–	71/72,5
Hangfrekvenciás átvételi (Hz–kHz)				
állófejes sáv	–	30–11	40–12	59–12,5 (SP)
Hi–Fi	20–20	20–20	20–20	20–20 (SP)
Nyávogás hangban (± %)				
állófejes sáv	–	0,12	–	0,24 (SP)
Hi–Fi	0,005	0,002	–	0,003 (SP)

ség csökkenésével esik az átvitel, romlik a nyávogás értéke, felnő a zaj.

Nos a Hi-Fi videoknál – miközben megmaradt az állófejes jelrögzítés is, hogy az így felvett műsor kompatibilis legyen és kazettánkat más készüléken is le lehesssen játszani – a hangfejek is a forgó fejdobba kerültek. Igaz ezek már nem olyan egyszerű jelekkel dolgoznak mint ami az állófejes rögzítésnél van. A hagyományos magnóknál a hangfrekvenciás jelet egy 50–120 kHz-es előmágnesező jelre „ültetik fel", s ily módon vezérlik a felvevő fejet. A Hi-Fi videoknál a hangjelek vagy önállóan, vagy a képjelekkel együtt ugyanúgy ferde sávok formájában kerülnek fel a szalagra, mint azt a korábbiakban csak a videójelekkel tették, ehhez azonban egy olyan rögzítési módot kellett találni, hogy a két csatorna sztereo rögzítésnél jól elválasztható legyen, s a képjelekkel se történjen keveredés. Az előbbit úgy lehetett biztosítani, hogy a jobb és bal csatorna jele különkülön egy-egy hordozófrekvenciát FM eljárás szerint, tehát frekvenciában modulál, (ilyen FM modulációval működnek az URH rádiók) így a két jel jól különválasztható, míg a hordozófrekvencia gondos megválasztása azt biztosítja, hogy a kép és hangjel lejátszáskor a legkisebb zavarok nélkül szétválasztható legyen. Egy kicsit képszerűbben megfogalmazva ugyanis a szalagra felvitt világosságjelek, színjelek a kétféle hangjel egy mintázatként is értelmezhető, melyből lejátszáskor szét kell választani az elemi szálakat. A legsűrűbb mintázatot, a legmagasabb frekvenciákat a képjelek adják, ezek azonban a szalag felsőbb mágneses rétegeibe szövődnek be, míg az alacsonyabb hordozófrekvenciájú hangjelek mélyebben szőtték (mágnesezték) át a szalagot. Hogy a szétválasztás minél biztosabb legyen, a fejek is úgy vannnak beállítva, hogy a számukra kevésbé érdekes információkat ne tudják összegyűjteni. Ezt pedig úgy lehet elérni, hogy a fejrések egymáshoz képest meg vannak döntve. Ez a jelenség megint csak ismert a hangfrekvenciás technikából ún. azimuth hiba néven, amikor a rosszul beállított fej miatt erős magashang esés van. Itt a szándékosan elforgatott fej nem veszi fel a nemkívánt jelet.

E száraz technikai áttekintés után joggal vetődik fel·a kérdés, hogy a közel azonos és nem is gyenge paraméterekkel specifikált videok között mégis hol vannak a buktatók? A műszeres mérésekkel könnyen mutathatók ki különbségek; egy-két kHz az átvitelben, néhány ezred, esetleg század százalék a nyávogásban, kicsiny értékek a torzításban. S bár a legtöbb videos elsődlegesen nem a kísérőhangra összpontosít, a kicsit csiszoltabb fül már fel fogja fedezni a különbséget, zavarójeleket. A Hi-Fi videoknak lehet ugyanis egy, a rendszerekből következő zavarforrásuk; a fejátkapcsolási zaj. Ez abból következik, hogy a forgó fejdob köré fűzött szalagra hol az egyik, hol a másik hangfej viszi fel (vagy tapogatja le) a jelet, s igen halk részeknél – különösen tiszta kitartott hangoknál – ha a fejek beállítása nem kellően gondos, zavaró búgást okozhat.

Visszatérve modelljeinkhez, a PANASONIC NV–F65 nagyon sokban hasonlít a korábbiakban igen nagy siekrt aratott NV–F70-hez, s a különbségeket már csak azért is érdekes tudni, mert a két készülék között elég nagy árkülönbség volt a nyugat-európai piacon az idősebb típus javára. Az NV-F70 ugyanis elég tisztességesen tartotta a 2000 márkás árát, míg az NV–F65-ös rögtön szerényebb 1600 márkás névjegykártyával mutatkozott be. Az egyik különbség, hogy elmaradt az előlapról a gyorskereső kézi forgatógomb a „Jog Shuttle", bár a mechanika képes mindarra, amit az idősebb testvér tudott. Sőt német piacon (itthoni beszerzésről nincs információnk) 180 márkáért külön távvezérlő vásárolható tartozékként, melyen ez a gomb rajta van. Elmaradt ezenkívül a repülő törlőfej, ami már nagyobb fájdalmat jelent azoknak, akik nemcsak másolnak felvételeket, hanem maguk is akarnak összeállításokat készíteni. Bár az NV–F65-tel is készíthető insert-snitt, ennél csak felül írja az új kép a régit, így a vágási helyeken kisebb zavarok léphetnek fel. Végül még egy különbség, hogy az új Panasonic insert üzemmódban a megváltozott Hi-Fi hangsávot nem veszi fel. Egyébként e készüléket – bár eltérő kezelőszervi elrendezéssel – Blaupunkt RTV–750 jelzéssel is meg lehet találni német piacon, nincs azonban arról tudomásunk, hogy létezne OIRT rendszerű „EE" kivitelben is. A nálunk forgalmazott F65-ös típusjelzésében ugyanis ott szerepel a kétnormás színpanelre és a BG és DK hangnormára utaló „EE" betűjelzés is.

A Panasonic NV–F65 „EE" megjelenésében egy elegáns vonalú készülék, kialakítása ugyanazokat a stílusjegyeket viseli magán, amit az NV-J30-nál és NV–J35-nél megismertünk, a kezelőszervek egy részét egy gombnyomásra lenyíló előlapba helyezték el, melyek becsukott állapotban fedik a kazettafészket. ennek ablaka alatt találhatók a fejhallgató hangerőszabályzójának és a képélesség állításnak a gombjai, a zajszűrő és URH adásnál történő felvétel esetén a segédvivő kiszűrésére az MPX szűrő kapcsoló. Ez azokban az esetekben szükséges, ha például egy tv-ben és rádióban egyidőben sugárzott koncertfelvételnél magát a kísérőhangot nem az egyéb zavarokkal terhelt tv-csatornából, hanem a tunerből kívánjuk nyerni. Szintén kapcsolóval választható a vételi normáknak megfelelően a B, G vagyis CCIR rendszerű kísérőhang; PAL vagy SECAM kódolású színjellel, és a csak D,K, tehát OIRT rendszerű kísérőhang is gyenge vételű adók esetén. Normál esetben ez a kapcsoló AUTO állásban lehet, így biztosítva hogy a készülékben több különböző rendszerben dolgozó adót előre be lehessen programozni. A sort végül egy, a hangra vonatkozó bemeneti választó kapcsoló zárja, melynek „SIMUL" helyzetében az előbb említett két forrásból érkező koncert felvételénél az állófejes sávra a tv eredeti hangja kerül, míg az FM kísérőhangot a videójellel együtt veszi fel. Az NV-F65-el utóhangosítani is lehet, ez azonban csak az állófejes sávon valósítható meg. Az állófejes sávon egyébként mono hang rögzíthető.

A távvezérlő nyomógombjával ki lehet választani, hogy sztereoban, vagy csak a jobb, illetve a bal csatornán (kétnyelvű műsorok felvétele és szétválasztása) szólaljon meg a hang, vagy csak az állófejes hangsáv kerüljön visszaadásra.

A csak hangmagnóként történő használat esetén lehetőség van félsebességű (LP) üzemben történő felvételre is, ez azonban csak a hangfelvételre vonatkozik. Az NV-F65EE ugyan négyfejes, de ezt a tudományát csak lejátszásnál használják ki, ilyenkor érzékelve a track jeleket, automatikusan átvált. A mechanika gyorsbefűzéses, a betett kazettát azonnal befűzi és felvételvédelem esetén azt elkezdi lejátszani.

Gyorscsévélésnél sem fűzi ki teljesen a szalagot, így mód van a track jelek állandó figyelésére és az eltelt játékidő kijelzésére. Gyorscsévéléskor az időszámláló addig fut, amíg azonosító jelek vannak a szalagon, így könnyen el lehet jutni az üres részhez. A kuplungrendszer szépen dolgozik, átcsévéléskor felpörgeti az

orsókat, érzékelve a szalag fogyását lassítja a sebességet.

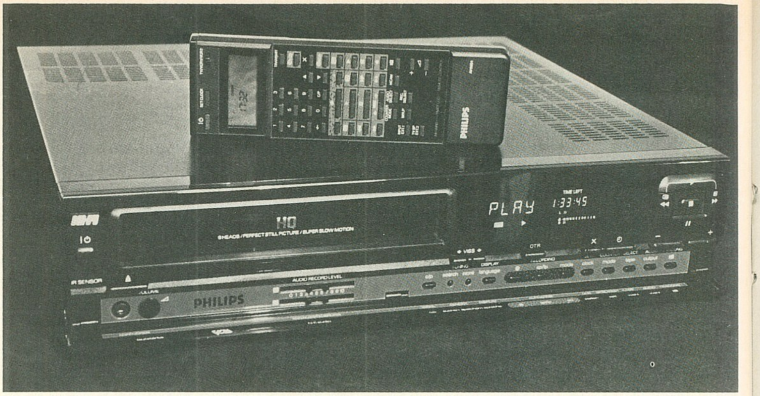
A készülék elővalasztó egysége természetesen kábelturneres, hangolása feszültségszintézeres, 99 adóállomás programozható be, s egy hónapra előre 8 különböző, későbbiekben lejátszára kerülő műsor felvételére van lehetőség. Mód van ugyanabban az időben történő felvételekre és a hét egymást követő napjain ugyanabban az időben sugárzott műsorok rögzítésére is.

Az idő beírása, a programok betáplálása az F65-ös esetében is igen praktikusan, vanalkódos olvasóval oldható meg. Ez a Panasonic készülékek esetében már ismert, ezért csak utalunk rá, hogy a távvezérlő egyik sarkában egy kis érzékelő van, melyet elhúzva az a készülékhez mellékelt és napoknak, óráknak, perceknek, programoknak megfelelő kódjelek felett utasításokká alakul, melynek helyessége az LCD kijelzőn ellenőrizhetők, és az összeállt adatsor egy gombnyomással átadható a videó memóriájának.

Az azonnali felvétel kikapcsolási ideje percnyi pontossággal programozható. Általánosságban igen praktikus szolgáltatás, hogy rövid-idejű áramkimaradások (kb. 60 perc) ellen a memória védve van. A videó szolgáltaásai közül még meg kell említeni a monitor üzemmódot, amikor lejátszás közben bele tudunk pillantani a tv műsorába, és jó szolgálatot tesznek a különböző indexkeresési rendszerek.

Vessünk egy pillantást a hátlapra is. A szokványos antenna be- és kimeneten kívül a sztereó hangjelek be- és kimentére egy-egy pár RCA csatlakozó szolgál, míg a videójelet BNC csatlakozón keresztül fogadja és adja ki a készülék. A Panasonicnál még él az a szokás, hogy az EE kivitelnél nincs scart csatlakozó.

A tuner behangolhatóságát, hangolási határait, vételkészségét jónak tartottuk. A videórész jel/zaj viszonya 43 dB-es értékével jó volt, a sorbontás vizsgálatakor az élességszabályozó középállásában 250 sort tudtunk kiértékelni, a kontúrok és élek nyugodtak, tiszták voltak, érdekes módon azonban 250 sor felett zavaró mintázatot tapasztaltunk, azonban a látott képen finom részleteknél nem észleltük ezt a hibát. Összességében a képvisszaadást korrektnek találtuk. Jól működött a digitális tracking is, stabil lejátszást eredményezett. Kevésbé tetszett az állókép és képléptetés. Az állókép alsó részében mindig maradtak zavarójelek, s képléptetésnél is hibás volt a beállítás, nagyobb színfelületekben erős zavarokat tapasztaltunk. Hang szempontjából az állófejes sáv is igen jó jellemzőket mutatott, a nyávogás értéke átlagánál lényegesen jobb volt, a hangfrekvenciás átvitel, különösen az alsó tartományban széles volt, és a zaj is jó szinten maradt.

Az FM Hi-Fi sávon mért hangfrekvenciás átvitel a 20 Hz–20 kHz-es sávban csupán 0,1–0,2 dB ingadozást mutatott az alsóbb frekvenciáknál, 0 dB-es bemeneti jelszintnél a torzítás mindössze 0,07 százalék, a nyávogás csupán 0,002 százalék volt, s az üzemi zajszint értéke 70 dB-es szinten maradt. A meghallgatás során is igen jó benyomást keltett az NV–F65EE hangja, zavaró zörejeket nem tapasztaltunk.

A *PHILIPS VR–6585*-ös fejdobja szintén 4 videó és két hangfejet rejt magában, s ezt hirdeti az előlapon olvasható 6 fejre történő utalás is. Az előlap formájában keveredik a hagyományos elrendezés és a sajátos elemek.

A készülék elől két kerek tappancson fekszik az asztalra, a programozással, beállításokkal kapcsolatos kezelőszervek egy lehajtható ajtó mögött találhatók, itt van a fejhallgató csatlakozója is a hozzá tartozó hangerőszabályozóval és szintén itt helyezik el a Hi-Fi hangfelvételi szintszabályozót. A kijelző mellett sajátos elrendezésben találhatók a magnófunkciókkal kapcsolatos gombok, praktikus kezelést biztosítva.

Az egyes funkciók közötti eligazodást, az éppen aktuális üzemmódot, vagy beállítást a kijelzőn megjelenő – maximum öt betűs – felirat jelzi. Három nyelv közül lehet választani: német, angol és francia szavakkal, vagy rövidítésekkel válaszol a VR–6585-ös, igaz, hogy némelyik rövidítés első olvasatban akár kínainak is tűnhet.

A nagyfrekvenciás rész a VHF I. és III. sáv és UHF csatornák, valamint a kábelcsatornák és hypersáv vételére is alkalmas. Az viszont gondot jelenthet, hogy az OIRT 3–4–5. csatorna nem vehető. Memóriája 48 adóállomás programozását teszi lehetővé, és későbbi időpontban lejátszandó műsorok közül egy hónapon belül 8 különböző műsoridő írható be, de lehetőség van természetesen naponta, vagy hetente azonos időben történő felvételekre is. Hálózatkimardás esetén a memória egy hónapig képes tárolni az információkat, ami engergiazűrös világunkban egyre praktikusabb és szükségesebb szolgáltatás.

A felvételeknél igen praktikus, hogy mind az eltelt, mind a visszalévő játékidő megjelenik a kijelzőn, ha előzőleg beírjuk, hogy hány perces kazettát tettünk be a készülékbe. Maga az érzékelő – tapasztalataink szerint – egész pontosan teszteli le a szalagot. Ehhez persze egy sajátos befűzést-kifűzést, ide-oda tekercselést végez a mechanika, amit minden új kazetta betételnél végig kell várni. Ez persze magával hozza, hogy a rendszer nem gyorstöltétes, azonban ha a kazetta behelyezéssel egyidőben megnyomjuk a lejátszógombot, a tesztelési folyamat kimarad.

A Philips VR–6585-el lehetőség van videofelvételeknél is LP üzemre, a visszajátszott képet pedig kétszeres sebeséggel és tízszeres lassítással is le lehet játszani. Képvisszaadása egyébként SP lejátszásnál nyugodt volt, az élek talán a Panasonicnál jobban tetszettek, de a sorbontás ábra vizsgálatánál a 250–260 sor nyugodt és egyértelműen értékelhető volt. LP sebességnél azonban láthatóan romlik a jel, az élek bizonytalanná válnak, érezhetően felnő a zaj, s az arcok, a haj úgy fest mintha egy többedik másolat lenne. Így tehát inkább olyan felvételekre alkalmas, melynek az információ értéke nagyobb mint maga a vizuális hatás.

Érdemes viszont szót ejteni az állóképről és a lassított lejátszásról, melyek valóban jó minőségűek és magasan többet nyújtanak mint amit a Panasonicnál láttunk.

A Philipsnél is van indexkeresési rendszer, vagyis a szalagra előzetesen felvitt kódjelek alapján sorszám szerinti kiválasztással, vagy gyorslistázással, vagy adott időhelyről történő indítással lehet a kívánt részt lejátszani.

A Panasonic ismeretében könnyebb dolgunk van a hangvisszaadásról beszélni. A VR–6585-ös is az állófejes sávra monóban veszi fel a kísérőhangot, míg a sztereó Hi-Fi hang önállóan is és félsebességgel is felkerülhet a szalagra. A felvett információk közül külön-külön kiválasztható a jobb és baloldal, tehát kétnyelvű adások is rögzíthetőek, és külön lejátszható az állófejes hangsáv. A távvezérlő LCD kijelzéses, jobbára minden funkció vezérelhető vele. A programok előre beírhatók és egy gombnyomással átadhatók a videonak. Lehetőség van két videó, és hasonló nyelven beszélő TV készülék vezérlésére is. A csatlakoztatások valamivel konfortosabbak, a scart csatlakozó mellett 2-2 pár RCA csatlakozón

SZOLGÁLTATÁSOK

Típus	PANASONIC NV–F65EE	PHILIPS VR 6585/02
Általános jellemzők		
Vételi színnormák	PAL–SECAM	PAL–SECAM
Vételi hangnormák	OIRT–CCIR	OIRT–CCIR
Forgófejek száma	4 video + 2 audio	4 video + 2 audio
Hálózati feszültség	220 V 50 Hz	22 V 50 Hz
Méretek (szél.xmag.xmélys.) (mm)	430x86x363	420x99x370
Tömeg (kg)	5,7	6,5
Játékidő/E240-es kazettával, perc)	video:240 audio:480	video: 480 audio:480
Gyorsképkeresés (előre-hátra)	10-szeres	7-szeres
Áttekercselési idő (előre-hátra)	135/145	265/265
Szolgáltatások		
Lassítás		x
Gyorsítás		x
Állókép	x	x
Képről-képre léptetés	x	x
Képbevágás	insert	
Utóhangosítás	x	
Képélesség-állítás	x	
Programozhatóság		
Azonnali felvétel	x	x
Napi programok száma	8	8
Programozható napok száma	31	31
Naponta ismételhető program	x	x
Hetente ismételhető program	x	x
Programban csatornaválasztás	x	x
Óra kvarcvezérléssel	x	x
Biztosítás hálózatkimaradás esetére	x	x
Automatikák		
Memóriastop	x	x
Szalagállásstop		
Visszatekercselés	x	x
Ismétlés szalag elejéről	x	
Index-keresési rendszer	x	x
Eltelt idő kijelzése	x	x
Kazetta azonosítás	x	x
Különlegességek		
Sztereo hang (állófejes)		
Hi-Fi sztereo hang	x	x
Hátralévő szalagidő kijelzés		x
Tanulóprogram		
Gyorsbefűzés	x	
Hozzáférés letiltás		
Távvezérelhető funkciók (magnó)		
+programválsztás	x	x
+LCD kijelzés	x	x
+időprogram	x	x
Csatlakozók		
Antenna be/ki	75 ohm koax	75 ohm koax
Video be/ki	BNC	Scart
Hang be/ki	RCA	Scart + RCA
Mikrofon	3,5 mm jack	
Fejhallgató	3,5 mm jack	3,5 mm jack

keresztül lehet bevinni szimultán üzemmódban a tuner sztereó jeleit, illetve kivenni a külön erősítő részére a hangot.

A mellékelt kezelési útmutatót igen szűkszavúnak érezzük, valójában ilyen sokszolgáltatású és nem is olcsó készüléknél nem nagyon ad segítséget a használónak a készüléke jó megismeréséhez.

*

Essen szó a hangról is. Az állófejes sávon a frekvenciaátvitel felsőbb tartományokban szélesebb volt, ami egy magasabb frekvenciákon történő kiemelésnek eredménye. Zajban közel azonos a két készülék, nyávogás értékében azonban a Philips mutatott gyengébb értéket.

A Hi-Fi sávon átvitelben a Philipsnél 15 kHz felett némi esést tapasztaltunk, 20 kHzénél az 1 ill. 1,2 dB-t mutatott. Nyávogási értéke hasonlóképpen kicsi volt, zaja egy kevéssel jobb mint a Panasonicé. Torzítás szempontjából is hasonlóképpen viselkedett a két készülék.

A mi példányunkon kevésbé éreztük a fejátkapcsolási zajokat, mégis a Böngésző rovatunkban látható és külföldi tesztekre épülő táblázatokban a két hangzásban nagyobb különbséget tettek a tesztelők, éppen a súlyozás alapján.

Két készülékről szóltunk, s bár közel azonos kategóriában vannak, árnyalati minőség különbségekkel mégis szolgáltatási körük erősen befolyásolni tudja a döntést. A Philips mellett a Long Play üzem szólhat, annak ellenére, hogy erős képminőségromlással járhat, viszont állóképe és lassítási funkciója nagyon jó volt. A Panasonic viszont utóhangosítható, hangja felsőbb tartományban sem esik, programozása, kezelése igen kényelmes.

A TENGER M

Fejezetek a hazai videokalózkodás történetéből

A szinkrontolmács és más állatfajták

Az úgynevezett „alámondásos" filmekkel a mozikban ismerkedhettek meg az érdeklődők: a filmhetek alkalmával tettek ily módon hozzáférhetővé a nagyérdemű számára egy-egy alkotást. Az alámondás fura valami – ha jó, s főként, ha magával a ténnyel megbarátkozott az ember, tökéletes illúziót nyújt, s a néző visszatekintve már nem is igen tudja eldönteni, szinkronizált filmet látott-e vagy sem.

A mozik, házi vetítések szinkrontolmácsainak munkáját többnyire dialóglista segíti, a videokalózok alkalmazásában álló egyedek azonban kénytelenek szemükben, fülükben, no meg tapasztalataikban megbízni. A filmek eladhatósága szempontjából elsődleges rátermettségük, igényességük. Ez azonban nem azt jelenti, hogy a hazai videokalózok zsoldjában álló szinkrontolmácsok egytől egyig lelkiismeretes szakemberek.

Sőt.

Már a kezdet kezdetén baj van. Mert egy dolog a vetítőterem sötétjében gubbasztva, megfelelőképp kihangosítva kommentálni egy-egy mozit, s megint más ezt a szöveget olyan minőségben rögzíteni, hogy az még átmásolás után is élvezhető maradjon... A klasszikus videokalózkodáshoz elegendő mindössze néhány mono képmagnó, az alámondásos kópiák készítése azonban már befektetésigényes tevékenység, sztereo és hi-fi sztereo berendezéseket kíván, s olykor különös együttműködésre bírja az érdekelteket.

Példa erre H. barátom esete. H nem született kalóznak, még csak konjunktúralovagnak se. Kedveli a jó mozit, a jó zenét, konyít a híradástechnikához, s már a kezdet kezdetén többfunkciós, többsávos hangrögzítésre alkalmas képmagnóval szerelte fel magát. S mert a jó hír szárnyakon jár, a körzetben működő kalózok rangidőse csakhamar kapcsolatot keresett vele, s olyan ajánlatot tett, amit nemigen lehetett elutasítani. H. ettől kezdve bedolgozóként vett részt a tenger munkásainak áldásos tevékenységében: audiokazettákra vett tolmácshangot rögzített videokazettákra, s a filmeken kívül némi plusz jövedelemre is szert tett. Nagyjából fél éve űzte már az „ipart", mikor megjelentem a színen én is – eleinte mint a ház vendége, utóbb mint alkalmi tettestárs. A kalózvezér nekem is beígért. Csábító sziréndal. A legfrissebb filmek. Szex, erőszak, izgalom, ráadásnak készpénz – ki tud efféle ajánlatra nemet mondani?

Mint utóbb kiderült, igen jól járt velünk. H. barátommal olyan rendszert rögtönöztünk, melynek segítségével nem csupán rögzítettük, de kevertük is a szalagra szánt tolmácshangot, vagyis kópiák készítésére alkalmas mesterkazettát szállítottunk megbízónknak, amelyen a hallhatóság aránya 60:40 volt a szinkrontolmács javára. Ezek a mesterkazetták azután vándorútra indultak szerte az országban: cserealapként, jóváτételként számos videokalóz készletét gyarapították, s utóbb a legváratlanabb helyeken bukkantak fel újra. Mi más ez, ha nem halhatatlanság?

Dúskáltunk az újabbnál újabb filmekben, ingyen és bérmentve kaptuk a kalóz listáján szereplő műsorok bármelyikét, s hogy az élet még szebbnek tűnjön, egy-egy munkáért 500 forintot kaptam. H. nappalijából, az állványra szerelt mikrofon mögül nézve, 1987–88 fordulóján ez bizony talált pénznek tűnt, különös tekintettel arra, hogy napjában két filmmel is megbirkóztam, s a tetejébe remekül szórakoztunk mindketten.

A siker arra késztetett, hogy kibővítsem működési körömet. A legsürgősebb munkák esetében otthon, audiokazettára dolgoztam, kalózom ezt a nyersanyagot utóbb nagy kínkeservvel, technikai problémák tucatjait legyőzve vitte át videószalagra. A folyamat végeredménye rendszerint biztosította inkognitómat: a mes-

UNKÁSAI III.

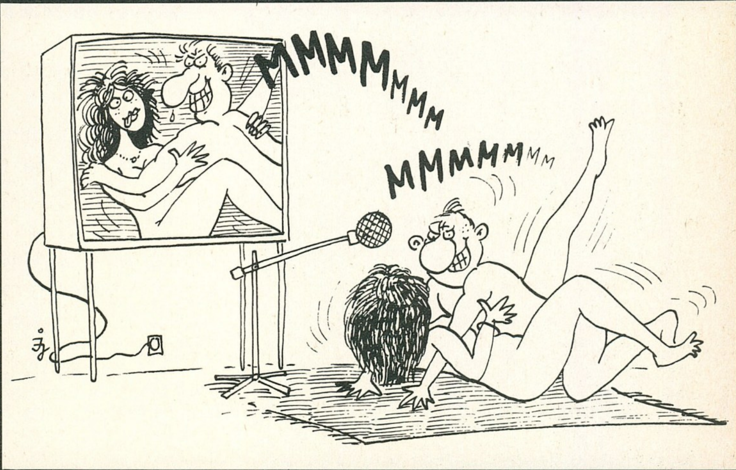
terségesen vontatott hangra egyetlen földi halandó sem ismerhetett rá. Igényes ember lévén a guta kerülgetett – időre volt szükségem, hogy rádöbbenjek: a piacon hitványabb minőség is „elmegy".

Különös embereket vonzott e területre a pénz. Olyanokat, akik sem a film, sem házájuk nyelvét nem ismerték. Olyanokat, akik a „de" szócskát sem voltak képesek tisztességesen kiejteni. Olyanokat, akik filmeken, hónapokon, éveken át süketeltek, s tehették, mert megbízójuk, a kalóz (nem azonos a mi derék megbízónkkal) fizetett, s nem parancsolt megálljt nekik.

Persze nem csupán negatív rekordokról tudok. Úgy érzem, emléket kell állítanom azok számára is, akiket a filmek iránti rajongás csúcsteljesítményre sarkallt. Annak az ötfős társaságnak, amelynek férfi- és nőtagjai már-már szinkronizálással felérő élményt nyújtottak a vásárlónak. Annak az ismeretlennek, aki hiba nélkül kommentálta a Tom Wolfe dokumentumregényéből készült *Right Stuff* (A megfelelő emberanyag) szakkifejezésekben ugyancsak bővelkedő két és háromnegyed óráját. Annak az elszánt ateistának, aki hivatástudattól áthatva Bibliával az ölében vetette magát Zefirelli Názáreti Jézus című filmeposzának közepébe.

Ez utóbbi én magam voltam.

Hőskor, hősi tettek. H. azóta kiszállt, és idővel lemorzsolódtam én is, noha megbízóm javadalmazásomat fogcsikorgatva bár, de filmenkénti 700 forintra emelte, sőt, munkáját leegyszerűsítendő, sztereo videokészülékhez juttatott. Lemorzsolódtam, mert belefáradtam a dologba, mert beláttam, hogy ebben a játszmában az állandó elérhetőség, a folytonos készenlét még a precizitásnál is fontosabb, s hogy mi, lelkiismeretesek, a dadogók, süketelők tömegében legfeljebb kuriózumok lehetünk. Következzék alább a

H.-val folytatott beszélgetés néhány jellemző részlete!

•

A: – Mikor érezted úgy, hogy ki kell szállnod?

H: – Mikor megtörtem a legfrissebb átmásolás elleni kódot. Két percig tartott. Megrettentem saját képességeimtől, azt hiszem. Ha ezt az igyekezetet nemes célra fordítottam volna...

A: – Átadtad közös ismerősünknek a kódtörés titkát?

H: – Soha. Gondoltam, jöjjön rá a maga emberségéből. Ha csak úgy az ölébe hull, nem is tudott volna igazán örülni neki.

A: – Én is befejeztem.

H: – Csak nem? Úgy jártál te is, mint szegény T. Rudi?

A: – Nem tudom. Hogy járt szegény T. Rudi?

H: – Szegény T. Rudi jellegzetes hangú pasas volt, rengeteg szabadidővel. A maga idejében filmek százait csinálta meg, ezeket aztán szűkebb lakóterületén terjesztették. Vállalt „átmondást" is, azaz újra szalagra mondta a beszédhibás kollégák szövegét. Fel lehetett ismerni, mikor mond át, mert olyankor üvöltött. A fülhallgató miatt, amiből a szöveg eredetijét kapta. Mármost, egy év után elérkezett a pillanat, midőn már kenyeret sem mert kérni a boltban, mert az elárusító is tudta, s ki is mondta: „Ahá! MAGA mondja alá a Zombi éjszakáját!"

A: – Szóval leállt?

H: – Az nem kifejezés.

A: – És hagyták?

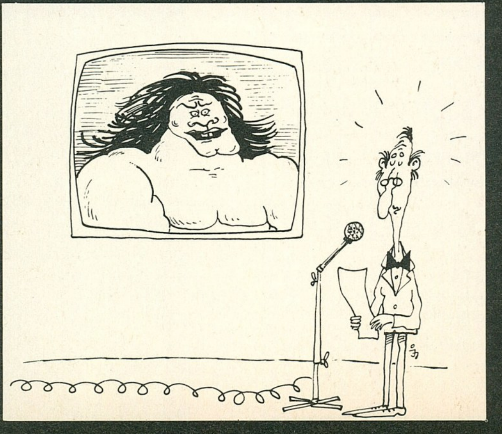
H: – Mi egyebet tehettek volna? Tudod, első a megbízhatóság. Ha maradásra bírják, még eljár a szája...

A: – Eljár? Hol...?

H: – Tényleg: hol is?

A: – Mi lett a gépével?

H: – A sztereo magnójára gondolsz? Tavaly óta te használod, barátom!

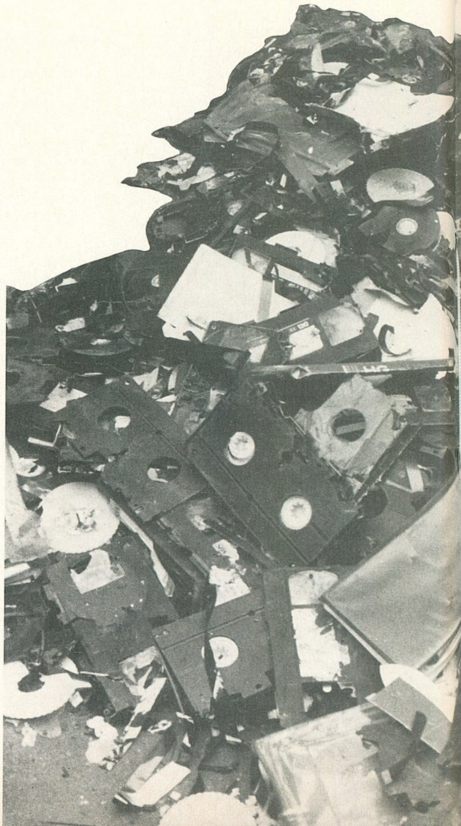
Gáspár András

(Folytatása következik)

IV. rész:
A KALÓZKIRÁLY,
avagy aki át mond,
mondjon bét is!

PEREL A WARNER MAGYARORSZÁGON

A magyar videokiadók és forgalmazók egyesületének megalapítása alkalmából hazánkban járt a Warner Home Video képviseletében dr. Gerhard Weber, aki az alakulóülésen rövid előadásban foglalta össze, miként küzdenek a fejlett országokban a feketepiac visszaszorításáért. Mivel előadásának szövegét a Video Magazin rendelkezésére bocsátotta – külön köszönet érte –, így azt, tanulságként is, az alábbiakban teljes egészében közreadjuk.

KALÓZOK ELLEN A NAGYVILÁGBAN

Üzleti vállalkozásunkat leginkább a kalózkodás veszélyezteti. Az egész világon szenvednek ettől a jelenségtől a lemezcégek, a filmipar, a szoftvert forgalmazók, a könyvkiadók, a különféle szabadalmak tulajdonosai, mivel hatalmas összegeket veszítenek a kalózok miatt. A kormányok, a bíróságok, a rendőrség, országonként változóan, de egyetértenek abban, hogy védeni kell a szabadalmi jogokat és védjegyeket, ennek ellenére azonban például a filmek szerzői jogvédelme igen sok kívánnivalót hagy maga után. A nyugati piacon is csak a közelmúltban sikerült kiharcolni a hathatós jogvédelmet.

A tapasztalat azt mutatja, hogy ezt a problémát csak a szerzői jogot felügyelő lobby összefogásával és támogatásával lehet eredményesen megoldani. A kalózkodással kapcsolatban a kormányzatnak gyakran az a véleménye, hogy nem kell ezzel foglalkozni. Mi baj származhat abból, ha az emberek kalózfilmeket néznek? Sőt! A gazdaságilag egyre nehezebb körülmények között legalább olcsó szórakozáshoz jutnak. A valóságban azonban a jogtalan filmforgalmazás nem más, mint „szellemi tulajdon kárára elkövetett rablás".

Mindenki egyetért abban, bűnt követ el az, aki ékszerboltba tör be és kirabolja azt. Bűnt követ el a zsebtolvaj, amikor kilopja táskánkból a pénztárcánkat. Az emberek (s nem utolsó sorban a kormányzat) ugyanakkor nehezen érti meg, hogy a szellemi termékek védelme éppen olyan fontos, mint a tulajdoné.

Erich Smith, a szellemi tulajdon védelmére létrejött szövetség képviselője a következőképpen vélekedik: „Balszerencsés az összszes olyan iparág, melynek fennmaradását a szerzői jog biztosítja. Ha a kalózkodás ezeken a területeken továbbra is virágozni fog, a valódi termékek idővel kiszorulnak a piacról, vagy már eleve be sem kerülnek oda. Számos példa bizonyítja ezt. Szingapúr, Honkong, Tajvan évekig a kalózkodás központjai voltak, amikor is szigorú törvényekkel léptek fel a kalóztermékek készítői ellen. A másolás azonban nagyon egyszerű és olcsó dolog, ennek megfelelően nagy hasznot hoz. Ha nem vonjuk ellenőrzésünk alá a kalóz-piacot, az meg fogja semmisíteni a legális üzleti életet."

Egy film szerzői joga számos jogi részből áll, mely a film készítésével és forgalmazásával egyaránt összefüggésben áll. A filmkészítés dollármilliókat követel. Az Egyesült Államokban átlagosan 10–50 millió dollárból készül egy film. A filmet készítő stúdió, a producer szervezi be és fizeti a forgatókönyvírót, a színészeket, a rendezőt, a díszlet- és jelmeztervezőket, a technikai munkatársakat, a zeneszerzőt, a látványtervezőt. Ezek az emberek tisztában vannak azzal, hogy a produkcióért a stúdió vállalja a kockázatot. A világon évente körülbelül 750–800 filmet gyártanak, amiből csupán néhány számíthat valóban nagy sikerre. Ha a sikeres filmeket (amelyeket természetesen szinte kivétel nélkül lehet kalózkiadásban is látni) nem védik meg, akkor előbb vagy utóbb a legális filmipar megszűnik létezni.

A hardver mamutcégek kezdik felismerni, hogy a szórakoztatóipar jövője egyre inkább függ az új filmek hathatós jogvédelmétől. A közelmúltban még hajlamosak voltak a szoftvereket természetes forrásnak tekinteni. A Sony cég azonban felismerte, hogy a hardverek szoftverek nélkül annyit érnek, mint a szekér ló nélkül. Ez a felismerés vezetett ahhoz, hogy jelentős összegekkel szállt be a cég a CBS lemeztársaság és a Columbia Picturesbe. Macsisuta úr remélhetően hamarosan aláírja az MCA céggel is a megállapodást.

Az Amerikai MPAA (Motion Picture Association of America) évente több millió dollárt áldoz a kalózok elleni küzdelemre, támogatja a rendőrség és a bíróság munkáját, pénzzel segíti a különböző országokban működő kalóz-ellenes szervezeteket. Az MPAA-nak szinte az összes nagy, Egyesült Államok-beli filmstúdió tagja, melyek vezetői tudomásul vették, hogy a kalózokkal szemben világméretű összefogás nélkül a filmipar jövője veszélyben forog.

A Warner Bros például létrehozott egy kalóz-ellenes részleget. Molly Kellogg elnökhelyettes, a részleg vezetője, nemrégiben Magyarországon is járt: a magyar piac, ami a kalózfilmeket illeti, egyre inkább kezdi felhívni magára a figyelmet...

A gyakorlat bizonyítja, hogy a kalózok elleni harc napjainkban egyre nehezebbé válik és kezdetben kevés eredménnyel kecsegtet. Ha azonban nem lép fel a szakma közös erővel, a helyzet nem fog megváltozni. A Warner Home Video most indította el első bírósági ügyét Magyarországon, s az minden bizonnyal számára kedvező eredménnyel fog zárulni.

Az alábbiakban megkísérlem összefoglalni, mi minden szükséges a kalózok elleni eredményes harchoz.

1. Biztosítani kell a gyártók számára a megfelelő védelmet minden területen, legyen az video vagy magnókazetta, lézerlemez, rádióműsor vagy bármi más, a jogtalan felhasználókkal és forgalmazókkal szemben.

2. Szükség van a szerzői jog megóvására, és ennek érdekében súlyos büntetést kell kiszabni azokra, akik a törvényt megszegik.

3. A kormányoknak hathatósan kell fellépni és megfelelő törvényeket kell hozni a szerzői jog védelmére.

4. Tudatosítani kell a kormányszervekben és a lakosságban egyaránt, hogy a kalózkodás bűncselekmény, nem más, mint a szellemi tulajdon ellen elkövetett rablás.

5. Minden forgalmazót és kereskedőt fel kell készíteni a kalózok elleni harcra, meg kell tenni minden lehetséges lépést annak érdekében, hogy a kalózok tevékenységét lehetetlenné tegyék.

Mindehhez odaadásra és türelemre van szükség. Abban a pillanatban, amikor a kereskedők döntő többsége a törvényes kereteket betartja, a piaci élet is törvényes lesz és elsöprő győzelmet fog aratni a kalózok fölött.

Nehéz küzdelem vár azokra, akik vállalják ezt a harcot, a győzelem azonban nem reménytelen, s a jutalom nem maradhat el az üzleti életben!

(Hollósi Ilona fordítása)

KÖZÖS PIACI JOGOK

Az Európai Közösségek Bizottsága nemrégiben fokozott szerzői jogi védelmet javasolt a tagállamok, elsősorban az írói és a művészi termékek és produkciók értékesítésére és kölcsönzésére.

A Közös Piac bizottsága azt javasolja, hogy a szerzőket, az előadókat és producereket illesse meg az a jog, hogy maguk adhassanak felhatalmazást alkotásaik felhasználására, vagy tilthassák meg azt, ha azokat szerzői jogvédelemben részesítették. Ezzel is harcolni kívánnak a kalózkodás ellen, amely különösen az audio- és videokazetták esetében a legelterjedtebb a nagyvilágban.

A kölcsönzéssel kapcsolatban a bizottság azt javasolja, hogy a Közös Piac egészére terjesszék ki azt az Angliában, Dániában, Hollandiában és Németországban meghonosodott gyakorlatot, hogy a szerzőknek külön honoráriumot fizessenek műveik nem kereskedelmi célú (például könyvtári) kölcsönzéséért is.

A bizottság indítványozta a közösség tizenkét tagállamának, hogy még az idén, valamennyien csatlakozzanak a művészi és irodalmi alkotások jogvédelméről rendelkező berni szerzői jogvédelmi megállapodáshoz, valamint a rómaihoz is, amely a hanglemez-, rádió-film- és a hozzájuk kapcsolódó „rokontermékek" előadói és produceri jogait védelmezi.

Itt még együtt a nagy négyes

Roger Waters (ex-Pink Floyd) – ezúttal a Berlini Falat bontotta le!

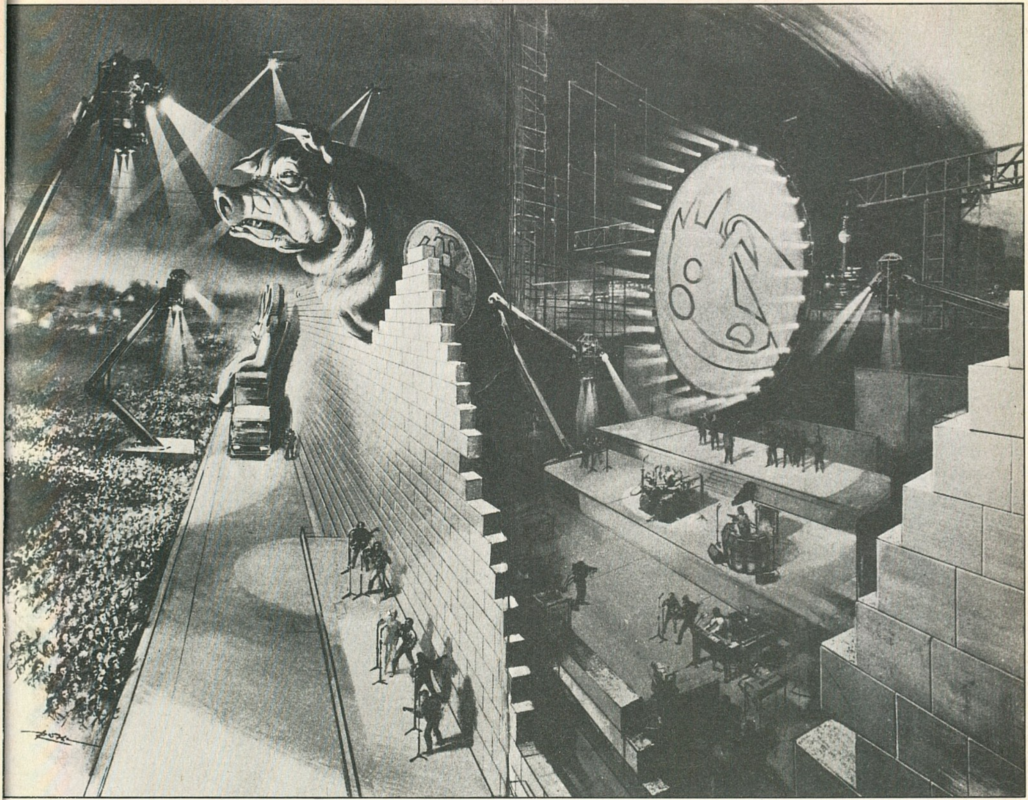
El kell ismerni, bravúros ötlet volt Mick Worwood producer részéről egy fontos (immár legendává vagy fogalommá vált) zenei (filmes) esemény és egy nem kevésbé jelentős politikai aktus összehozása, egymásra montírozása.

A zenei esemény a Pink Floyd együttes egyik legnépszerűbb albumának, a *The Wall*-nak a felelevenítése. Ez egyben filmes esemény is, hiszen Alan Parker Magyarországon is nagy sikert aratott filmje ma már elválaszthatatlanul összekapcsolódik a Pink Floyd-lemezzel. A politikai aktus: a Berlini Fal lebontása, a század második felének legfontosabb kőművesmunkája, mely mintegy előjátéka volt a német egyesítésnek. Zseniális ötlet. Már csak üzleti szempontból is. Hiszen 1990 júliusában mi is érdekelhette jobban az európai tömegeket, mint a régen várt jelképes faltörés, a hidegháború szimbolikus befejezése, illetve a rockzene, melynek népszerűsége – legalábbis úgy tűnik – évről-évre nő. Különösen az okoz izgalmat rockrajongó-körökben, amikor egy régi nagyság, akit (amit) már mindenki a visszahozhatatlannak hitt, múltba utalt, akiről (amiről) már mindenki lemondott, hirtelen feltámad és újra *tényező* lesz a popzene világában. Itt van példának a Beatles. Amíg John Lennon élt, időnként lábra kapott a hír, hogy a nagy liverpooli négyes ismét együtt fog játszani. Tudjuk, ez végül nem következett be. Vagy itt van egy-egy „szakállas" sztár látványos felbukkanása videoklipeken és koncertkörutakon: Tom Jonesé, aki nagyon jól tette, hogy ideiglenesen csatlakozott az Art of Noise zenekarhoz, felismerve, hogy az általa húszegynéhány éve énekelt szirupos slágerek ideje végleg lejárt; vagy Cliff Richardé, esetleg Roy Orbisoné, akik, megőrizve régi stílusuk egyes elemeit, igyekeznek „haladni a korral".

De vissza a Pink Floydhoz és Mick Worwoodhoz! Hatalmas erők, energiák mozdultak meg az impresszáriók ötlete nyomán. Fantasztikus látványosság készült. Egy soha nem látott óriási színpad csodálatos fényhatásokkal, gigantikus szörnnyel, melynek még a szeme is gonoszul világított, és – nem utolsósorban – világsztárokkal. Meghívót kapott ide Cyndi Lauper, aki az *All Through The Night* meg a *We Are The World* sztárkórusa óta nemigen hallatott magáról; Joni Mitchell, aki elsősorban az igényes rockmuzsikát kedvelő közönséget vonzotta a Falhoz, hiszen stúdiólemezein gyakran szerepeltetett jazz-zenészeket, akárcsak Sting; és Sinead O'Connor, Amerika első számú kedvence, a „kopasz énekesnő", akinek eddigi legjobban sikerült klipje, a *Nothing Compares 2 U* teljes joggal hozta meg számára a világsikert. A három énekesnő három különböző zenei világot képviselt – őket egyazon szupershow-ban szerepeltetni: megintcsak nagyszerű ötlet.

És a plakátokon hirdetett Pink Floyd? Nos, Pink Floyd nem volt a koncerten. Akik azt hitték, hogy a Dave Gilmour, Richard Wright, Nick Mason és Roger Waters által fémjelzett zenekart fogják viszontlátni Berlinben, csalódtak. Mert „Pink Floyd" már kettő van. Az egyik David Gilmour zenekara, melyben már csak a szólógitáros a régi; a másik az időközben önállósodott Roger Waters basszusgitáros és együttese, a Bleeding Heart Band, vagyis a *Vérző szívűek*. A Falnál Roger Waters és új zenésztársai léptek fel Pink Floyd-jelmezben, vagyis úgy, hogy a régi *Fal*-lemez zenei reprodukcióját nyújtották, a már említett vendégművészekkel támogatva.

Az eseményt úgy harangozták be, mint a világ egyik legjelentősebb zenei eseményét. És ez bizonyos fokig igaz is volt. Hiszen az ál-Pink Floydon és a kiváló énekesnőkön kívül felléptették a *teljes* Berlini Filharmonikus Zenekart (a néhai Herbert von Karajan szimfonikus zenekarát), a Szovjet Hadsereg Katonazenekarát valamint a kelet-berlini rádió kórusát. Természetesen ez volt az első alkalom, hogy Kelet és Nyugat zenészei *így* találkozhattak egymással a színpadon. Itt tényleg leomlottak a falak, a világító szemű szörny nem uralkodhatott többé az agyakon és szíveken. S ennek az alapvető változásnak tényleg emléket kellett állítani. Az összes fontosabb tv-állomás jelen volt a nagy akciónál. A Magyar Televízió is sugározta az élő adást. Így aztán mindenki, aki lemezről vagy filmről ismerte a Pink Floyd-zenét, összehasonlításokat végezhetett magában a műsor alatt: vajon hű maradt-e a

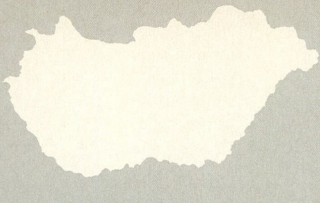
berlini előadás az album, illetve a Parker-film szelleméhez?

Aligha. Hiába volt minden előkészület, hiába jöttek a világklasszis énekesnők; hiába volt Roger Waters minden zenei erőfeszítése, Worwood remek produceri munkája. A Pink Floyd-lemezen hallható zenei teljesítményt *távolról sem* sikerült itt megismételni. Talán az esemény *túlságosan* nagy hordereje, az „egész világ" vigyázó-figyelő szeme zavarhatta meg az előadókat. Az a tudat, hogy itt aztán *tényleg* nem szabad hibázni. Waters játékában végig ott vibrált a bántó feszültség, a görcsös koncentrálás. Cyndi Laupernek jutott a tisztesség, hogy elénekelhette a híres *Another Brick In The Wallt:* a rá jellemző csibészes-huligános megoldást választotta, és háton fekve adta elő a számot. Kiderült, azért az ő hangja is más, ha rendelkezésére állnak a stúdióbeli keverőpultok... Van Morrison (az ex-Juicy Lucy énekes) és Joni Mitchell (utóbbi énekelte a Pink Floyd-album egyik legszebb darabját, a *Goodbye Blue Sky*-t) se volt éppen jó formában. Pedig Mitchellről tudható, hogy élő hangversenyeken is tud stúdióminőséget produkálni. De sajnos Sinead O'Connor se nyújtott klasszisteljesítményt a *Mother* előadásával. Mindez már a tévéközvetítésből kiderült.

Most azonban, hogy e nagy zenei-politikai esemény PolyGram kiadásban videon is megvásárolható (mintegy húsz dollárért a 114 perces alkotás, melyet Ken O'Neill rendezett), végképp kiderült: valami nagy hiba történt. Mert nemcsak a muzsikusok és énekesek nyújtottak közepes teljesítményt, hanem a videofilm is csalódást okoz. Ken O'Neill produkciója – nyugati kritikusok szerint is – hanyag munka. A film sötét tónusai már-már bántóak, néha az se derül ki a képekről, kit-mit láthatunk. Rosszul sikerült *live*-felvétel hangulatát árasztja a video, nem érezhető rajta az a profi *mívesség*, mely a legtöbb modern koncertfilmet jellemzi.

A néző tehát másodszor is csalódik. Rájön, hogy a tévé mégsem csalta meg a szemét. David Gilmour zenekarának és Alan Parker filmjének szelleme nem szavatolta a berlini előadást. Üres, majdnem azt lehetne mondani, *öncélú* látványosság sikeredett e világraszóló esemény kapcsán. Többet, jobbat érdemelt volna.

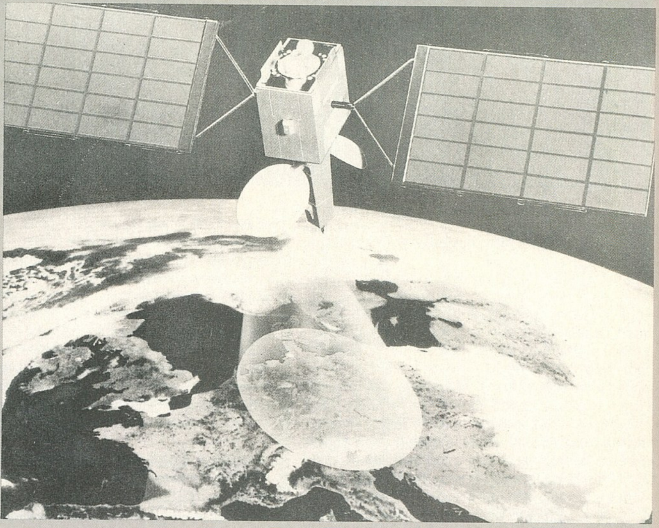
M. J. Gy.

Berlusconi, Springer versengés

Égi és földi csatornák

A frekvencia moratórium még érvényben van, de Magyarország harmadik földi televíziós csatornájára máris több jelentkező akadt. Különböző tv programok sugárzására ötvenegy pályázó – 41 magyar, tíz külföldi – nyújtotta be igényét.

Tóth Kálmán a Közlekedési Hírközlési és Vízügyi Minisztérium frekvenciagazdálkodási önálló osztályának vezetője a Video Magazin számára elmesélte: hogy nemzetközi szerződések, a világot három nagy távközlési körzetre osztották. Az elsőbe tartozik Európa – az Uralig – Kis-Ázsia és Észak-Afrika, a második az Egyesült Államok és Dél-Amerika, a harmadik pedig Ausztriália, Japán, az ázsiai országok. A távközlési technika fejlődése Amerikában jó ideig megelőzte a többi régióét. Így, ott sokkal nagyobb frekvenciahalmazából gazdálkodhattak. A fejlődő országoknak, Magyarországnak is, elemi érdeke távközlési hálózatának fenntartása, bővítése, hogy megtarthassa a neki jutó frekvenciát.

Európában ellátottsági kötelezettsége van a kormányoknak. Ez azt jelenti, hogy a televízió műsorokat el kell juttatni az állampolgárokhoz. Az Egyesült Államokban az eltérő fejlődés miatt, a kormányt ilyen kötelezettség nem terheli, viszont minden helységben telepítettek, vagy telepítenek adókat. Egész más tehát a tengerentúlon a tervezési gyakorlat. Ennek most van igazán jelentősége, amikor liberalizálják többek között hazánkban is a műsorszórást, de megmarad az ellátottsági kötelezettség.

Ezért először ezt a kötelezettségét kell pontosítania és ha szükséges korlátoznia a kormánynak, s csak ezután nyithatja, vagy teremtheti meg a televíziós műsorszórás piacát. Ehhez mindenképpen szükség van arra, hogy a döntéshozók számot vessenek saját lehetőségeikkel; hány televízós műsort képes fenntartani a költségvetés. Az MTV elnökének nyilatkoztából kiderült, még a jelenlegi két program működtetése is bizonytalan az egyre növekvő költségek miatt.

Hullámhosszt vegyenek!

Feltételezve, hogy a két csatorna továbbra is állami kézben marad, a fennmaradó harmadik országos térítésű hálózatból lehet kialakítani a magyar televíziós piacot.

A frekvenciagazdálkodási szakember szerint ennek is többféle útja lehetséges. Létesíthető például egy harmadik országos hálózat. E megoldásnak az előnyei mellett kétségtelenül van egy hátránya; egyetlen kézben óriási tömegtájékoztatási hatalom összpontosulhat. Még akkor is, ha a hálózat tulajdonosa a nyilvánosság előtt megfogadja, hogy nem avatkozik bele a műsorszerkesztésbe.

Előnye viszont, hogy a tőkeerős tulajdonos világszínvonalú távközlési hálózatot építhet ki.

Másik megoldás, regionális műsorok sugárzása. Például három három adóból, úgynevezett adócsokrokat hoznának létre – tizenkét nagyteljesítményű adó szolgálja a TV1-et és megközelítőleg ugyanennyi a TV2-t és száztíz átjátszó van Magyarországon – és bizonyos országrészeket, tájegységeket látnának el televíziós műsorral.

Elképzelhető ezenkívül az is, hogy a piacra szánt minden egyes adót más más stúdió kapná meg. E megoldás rendkívül színessé tehetné a hazai televíziós műsorválasztékot. Hátránya lehet, ellentétbe az első módszerrel, hogy a helyi stúdiók, hálózatok technikai színvonala is igen eltérő lenne.

Minél előbb határozni kell, mivel a három megoldás ugyanis nem házasítható össze. Ha például Berlusconi úr kapná a TV 3-at, magától értetődően nincs lehetőség regionális műsorszórásra, vagy egyes adók külön hasznosítására.

A második megoldás esetén ki kellene dolgozni a régiók határait. Mindhárom esetben pályázati kiírással szabad csak hasznosítani a TV-3-at, és minden pályázónak stúdióengedéllyel kell rendelkeznie.

Frekvenciavágta

A verseny már régen megindult. Nagy a tülekedés a startvonalon. A külhoni jelentkezők között olyan nagyágyú is akad, mint a már említett Silvio Berlusconi, a Magyarországon kétes hírnévre szert tett Axel Springer cég vagy az ACV International Inc. A magyar jelentkezők tábora is roppant változatos. Csatasorba állt a Kontakt Vállalat, a Pénzügykutató Rt., az Agro TV kft., az éppen tönk szélén álló Pallas Lap- és Könyvkiadó Vállalat, a már nem létező SZOT, a MAFILM, a TELECOM gmk, a MOVI, vagy a vélhetően már szintén megszűnt Borsod-Abaúj-Zemplén megyei MSZMP Bizottság. Bár ez utóbbi helyét nyilván átveszi a megyei önkormányzat.

Egy biztos, negyedik országos nagy teljesítményű adók hálózatára belátható időn belül nem számíthatunk. Ez ugyanis az európai nemzetközi tervbe nem illeszthető be. Ehhez egyébként a szomszédos országokkal is egyeztetni kellene.

És nemcsak ebben a kérdésben. Európában nincs egyetlen olyan ország sem, melynek területén ne élnének nemzetiségek, illetve határain kívül kiseb nagyobb, az anyaországtól elszakadt nemzeti kisebbségek. Ez Nyugat-Európában nem is okoz különösebb gondot. A mi térségünkben annál inkább. Az országos terítésű programok "átcsurognak" a szomszédos államokba is. Ez nem is ütközik nemzetközi egyezményekbe, hiszen ezt megakadályozni technikailag sem lehet. Magyarország esetében például a pécsi adó műsorát Jugoszláviában a határtól 50–60 kilométerre is lehet fogni, ha nem is kifogástalan minőségben. Romániában a határmenti területekig „lóg be" a magyar televízió műsora. Távolabb a Kárpátok akadályozzák a műsor vételét. Ugyanez a helyzet Kárpátalján és a Szlovák területeken is. A nyílt terepen, viszonylag nagyobb távolságra a határtól, még élvezhető a magyar televízió műsorának minősége.

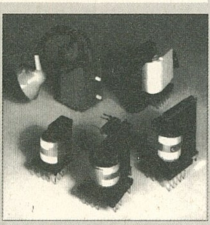
Égi gondok

Sajnos az 1-es tv-program vételi lehetősége romlott, amióta a tokaji adón a 4. csatorna helyett a 43.-on sugározzák a műsort. Bizonyos ideig még működik a régi csatorna is, hogy az adó körzetében élő hazai nézőknek és a határainkon túl élő magyaroknak legyen idejük új antennákat beszerezni. A magyar adóhálózati terv részeként a Műsorszóró Vállalat fejleszti az aggteleki és a fehérgyarmati adót a vétel javítása érdekében. Földi adókkal tehát egyhamar nem javítható a határokon kívüli élő magyarság számára oly fontos magyar televíziós műsorok vételi lehetősége.

Elvileg természetesen Magyarországnak is rendelkezésére áll öt műsorszóró műholdcsatorna. Ezt még az 1977-es genfi műholdas műsorszóró frekvenciák használatáról kötött nemzetközi egyezmény teszi lehetővé. Egy közvetlen műsorszóró műholdnak csupán a fellövése 300–350 millió dollárba kerül. Bérelni sem igen lehet ilyen csatornát, hiszen egyik ország sem mond le az őt illető akár csak elvi lehetőségről. Távközlési műholdcsatornát igénybe vehetnénk, de az évi 10–25 millió dollárba kerülne. Ám még ez sem a végleges költség, hiszen a földi jelet el kell juttatni a műholdra. Ezért vagy saját erőből építhetnénk űrtávközlési földi adót, vagy a földi jelet továbbítani kellene egy már működő adóhoz, szintén drága pénzért.

Mindez azonban csak a távközlési, frekvenciagazdálkodási törvény elfogadása után jöhet szóba. Addig is reménykedhetünk, hogy legalább a meglévő TV 1 és TV 2 életben marad.

Bihari Tamás

SIKERLISTA

MOKÉP

1. **TESTŐRBÖRBEN** – amerikai krimi
2. **RENDŐRSZTORI 2.** – honkong-i krimi
3. **MAXIMÁLIS TÚLHAJTÁS** – amerikai sci-fi
4. **ÜVÖLTÉS** – amerikai horror
5. **HALÁLOS TELEFON HÍVÁS** – amerikai krimi
6. **ÉDES ÁLMOK** – amerikai zenés film
7. **LETÜNT IDŐK SZIGETE** – angol kalandfilm
8. **EMMANUELLE 2.** – francia erotikus film
9. **KOMMANDÓ CSAPÁS** – amerikai akciófilm
10. **AJAKRÚZS** – amerikai lélektani krimi
11. **KING-KONG ÉL** – amerikai sci-fi
12. **SZEX, HAZUGSÁGOK, VIDEO** – amerikai film
13. **A SZÉL ÉS AZ OROSZLÁN** – amerikai kalandfilm
14. **KINCS MÁLTÁN** – angol kalandfilm
15. **A TÖRHETETLEN NYÍL** – angol ifjúsági film
16. **ÁLLATKERTI RABLÁS** – angol ifjúsági film
17. **FOLYTASSA ÚJRA DOKTOR** – angol vígjáték
18. **FOLYTASSA A HÁTA MÖGÖTT** – angol vígjáték
19. **FOLYTASSA KÜLFÖLDÖN** – angol vígjáték
20. **BÁRCSAK ITT LENNÉL** – angol tragikomédia

VIDEO 7 DELIKAT

MINDEN NAP HAJNALTÓL ESTIG!

VIDEODELIKÁT

1. **LŐJ A VADÁSZRA!**
2. **E. T. A FÖLDÖNKÍVÜLI**
3. **TÍZ KICSI INDIÁN**
4. **SZELLEMES KARÁCSONY**
5. **AMERIKAI NINJA 3.**
6. **A BÍRÓ ÉS A HÓHÉR**
7. **A PÁRDUCEMBER**
8. **ÜTKÖZŐFUTAM**
9. **KEGYETLEN PART**
10. **SASSZÁRNYAKON**
11. **MESTERPILÓTÁK**
12. **VASKERESZT**
13. **BEVERLY HILLS-I ZSARU I–II.**
14. **ELŐJÁTÉK**
15. **SZÉDÜLÉS**
16. **A NAGY KIRUCCANÁS**
17. **SZERELEMRE SZÜLETTEK I–II.**
18. **IKREK**
19. **AKIKET FORRÓ SZENVEDÉLY HEVÍT**
20. **MENEKÜLŐ EMBER**

VICO

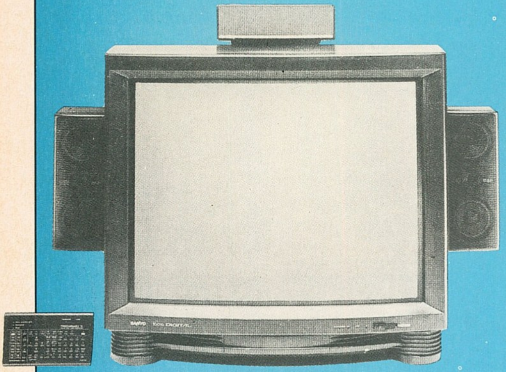
1. **TÖVIG NYOMD A PEDÁLT** színes, szinkronizált amerikai vígjáték
2. **HANOI HILTON** színes, szinkronizált amerikai akciófilm
3. **MACI LACI ÉS BARÁTAI** színes, szinkronizált amerikai rajzfilm
4. **SZORÍTÁS** színes, szinkronizált amerikai bűnügyi vígjáték
5. **TITKOS TÁRSASÁG** színes, szinkronizált amerikai akciófilm
6. **A FÉLESZŰ FELTALÁLÓ** színes, szinkronizált amerikai bűnügyi vígjáték
7. **TÍZ KICSI INDIÁN** színes, szinkronizált amerikai krimi
8. **NULLASZINT** színes, szinkronizált amerikai akciófilm
9. **NYUGODJAK BÉKÉBEN** színes, szinkronizált amerikai bűnügyi vígjáték
10. **FORRÓ DRÓT** színes, szinkronizált amerikai krimi
11. **VOLTRON** színes, szinkronizált amerikai sci-fi rajzfilm
12. **ÁGYÚTÖLTELÉK** színes, szinkronizált amerikai akciófilm
13. **MEGHURCOLT ÁRTATLANSÁG** színes, szinkronizált amerikai krimi
14. **A JÓK FEKETÉBEN JÁRNAK** színes, szinkronizált amerikai akciófilm
15. **ÓVAKODJ A HÖLGYTŐL** színes, szinkronizált amerikai erotikus vígjáték
16. **KÍSÉRTETEK NYARA** színes, szinkronizált amerikai dráma
17. **ÉJFÉLI LESZÁMOLÁS** színes, szinkronizált amerikai akciófilm
18. **HALÁLVADÁSZ** színes, szinkronizált amerikai akciófilm
19. **A PRÓBABABA** színes, szinkronizált amerikai vígjáték
20. **A REJTŐZKÖDŐ** színes, szinkronizált amerikai horror

TELEVIDEO

1. **DENVER** – (amerikai rajzfilmsorozat)
2. **PESTI HUMOR** – sorozat
3. **SZANDI**
4. **MAGYAR ÉVSZÁZADOK** (történelmi sorozat)
5. **MESE AZ ÉLET REJTETT CSODÁIRÓL** (ismeretterjesztő rajzfilmsorozat)
6. **KLASSZIKUSOK RAJZFILMEN** (24 klasszikus mű feldolgozása)
7. **SAJNOS SZERETEM** (G. Dénes György szerzői estje)
8. **SESAME STREET** (angol nyelvleckesorozat)
9. **NYUGI, NYUGI (TAKE IT EASY)** (Tahi Tóth László burleszkjei)
10. **TRANSFORMERS** (ALAKVÁLTÓ) (amerikai sci-fi rajzfilm)

Sanyo CEP 3373

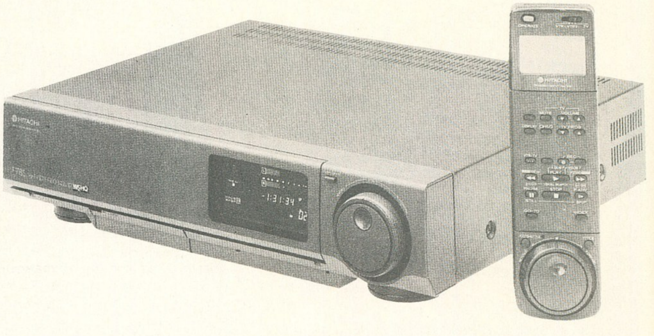
Mint az a típusjelzésből is sejthető, e 33 collos televízió az óriásképcsöves készülékek választékát növeli. Potom 6500 márkás ára aligha készteti sorbanállásra a vásárlókat. Persze ezért a nem csekély árért a 84 cm-es képcsövön kívül mást is kell nyújtani: e típus digitális képtárolóval, 100 Hzes technikával működik, van képzajelnyomás, vevőrésze, mindhárom tv-rendszer szerint működik. Beállítani, szabályozni a képernyőn megjelenő menükkel lehet, melyek kilenc nyelven képesek beszélni. (A magyar még nincs köztük!) S ha már digitális képtároló van, akkor a kép a képben szolgáltatás sem maradhat el, s természetesen állókép és sztroboszkópeffektus is létezik. Gondoltak a tervezők a jó hangzást kedvelőkre is és beépítettek egy Dolby-Surround-Dekodert is.

Újdonságok a kölni Photokináról III.

Hitachi VT–F78SE

A kölni kiállításon a Hitachi új modellt mutatott be: a VT–F78SE típust, mely a Hitachi VHS család csúcsmodelljének ígérkezik. Az 1000 márkás készülék forgófejében összesen hat fejet találunk, a két audio fej a sztereo Hi-Fi hang felvételét-visszaadását, míg a 4 videofej a long-play üzemet biztosítja. A készülék formatervezése zárt előlapjával, a legújabb divatirányzatnak felel meg. Valójában azonban mind a készüléken, mind a távvezérlőn forgatógombos gyorskereső és egyes képléptető van.

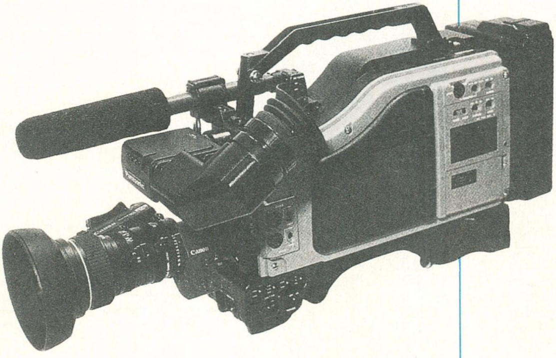
Hírek szerint egy új kapcsolást alkalmaztak, mely a fejátkapcsolási zajokat minimálisra csökkenti. Természetesen ez a Hitachi is lejátssza az NTSC kazettákat. S hogy még egy hírrel egészítsük ki az elmondottakat, úgy hallottuk, a VT–F785-nek rövidesen kisebb testvére is meg fog jelenni hazai kereskedelemben VT–F765 típusjellel, hasonlóan jog shuttle gombbal a pontos képvágáshoz.

Hitachi VM–H18A

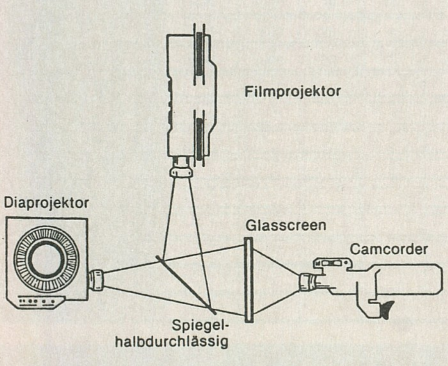
A másik Hitachi újdonság érdekessége, hogy Hi8 rendszerben dolgozik. A kézikamera nyolcszoros zoommal rendelkezik, a hangot természetesen FM sávon Hi-Fi sztereoban rögzíti. A fejdobban három videofej van a különleges funkciók jó visszaadására, és távvezérlőn keresztül is vezérelhetők a magnófunkciók. Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy e típus még csak Japánban létezik, európai debütálása még nem történt meg.

Panasonic AJ–310

Végül egy villanás erejéig adunk helyet a Panasonic AJ–310 jelű DX rendszerű digitális kamkorderének. Az új rendszer alapja egy VHS-hez hasonló méretű fél collos kazetta, melyet a Japán NHK fejlesztett ki. (Az NHK fejlesztette ki a Japán HDTV rendszert is.) Ennek adatrendszere azonos a D–2 digitális rendszerrel.

FILMRŐL VIDEÓRA

Mit tegyen a filmes, ha videozásra adja a fejét, s anyagainak nagy része celluloidszalagon van, az újak pedig kazettán, s ráadásul ott a sokkal egyszerűbben kezelhető videómagnó? Íme egy egyszerű megoldás: a Glasscreen videoátjátszó, amely gyakorlatilag egy üveg vetítővászon. A Glasscreen két táblából, két speciális kiképzésű üvegből áll. Ez egy tejszerű, speciális réteg, melyen a kivetített kép láthatóvá válik. E réteg annyira vékony, hogy a kép a másik oldalról is nagy fényességgel, színhelyesen látszik, és a kamera képes arra, hogy mindezt mintegy „természetes" képként érzékelje.

A hátravetítős rendszerek között igen jó minőséget produkál: a felület finom és egyenletes, tehát az élesség, a rajzolat igen jó és egyenletesen szórja a fényt, így a közép nincs túlvilágítva, nincsenek zavaró fénytörések.

Az eljárás egyszerű. Az ernyő elé állított kamera felveszi az ernyő másik oldalára vetített film képét. Mivel azonban így fordított képet kapnánk, ezért a film képe eltérítő tükrön keresztül érkezik az ernyőre. Diavetítő esetében – hisz diák felvétele is lehetséges – nem szükséges az eltérítő tükör, ilyenkor elegendő a dia fordított betétele. További lehetőség, hogy a videora rögzítéskor újravágható és -dolgozható filmanyag, és sok utólagos trükk, feliratozás elkészítésére van mód.

Maga a vetítőüveg 260 × 200 mm-es, az eltérítő tükör pedig 100 × 55 mm méretű.

BÖNGÉSZŐ

A Hi–Fi sztereók tesztelése kapcsán, egy kicsivel bátrabban, e hónapban a drágább készülékek Stuttgarti Video magazinbeli listáját mutatjuk be az olvasóknak.

Ezt tesszük annak tudatában is, hogy nagy változások nincsenek a táblázatban, legfeljebb egy-egy gondolatot fűzünk némelyik készülékhez. Míg a Szuper-VHS gépeket múlt hónapban a monó képmagnókkal hasonlíthattuk össze, most a Hi-Fikkel vethetjük egybe.

Az S-VHS-ek között a sort változatlanul a Grundig VS-680 vezeti, kiemelkedően jó kép- és hangminőségével, mely mögött alig arad el a Panasonic NV–FS100 VPT típusa. E készülék elsősorban szolgáltatásbeli tudományával – melyet nálunk alig lehet kihasználni – lépett előre a második helyre, mi a sima FS 100-assal is megelégednénk. Jobb vételnek érezzük a hazai piacon is fellelhető NV–FS1-et, persze olyan kiegészítésekkel, hogy hazai normák is programozhatók legyenek. Ujdonság a táblázatban a Sanyo VHR-S 700 G és a Philips VR-6785-ös típusa. Mindkét készülék tulajdonképpen nagyon jó kép- és hangjellemzőket mutatott, színzajban és normál VHS üzemben azonban a Philips elmaradt a várt értékektől.

SZUPER VHS és HI8-as készülékek

Típus	Rendszer	ÁR/DM	Kép	Hang	Szolgáltatás	Felszereltség	Össz. psz.	Magazin minősít.
Grundig VS 680	S–VHS	4000	39	18	15	7	79	kiváló
Panasonic NV–FS 100 VFT	S–VHS	3400	38	17	16	6	77	kiváló
Sony EV–S1000E	Hi8	3000	38	17	16	6	77	kiváló
Blaupunkt RTV–920	S–VHS	3000	28	17	15	6	76	kiváló
Panasonic NV–FS 100	S–VHS	3000	38	17	15	6	76	kiváló
JVC HR–S5500EG	S–VHS	3000	37	18	15	6	76	kiváló
Blaupunkt RTV–910	S–VHS	2500	38	18	14	5	75	kiváló
JVC HR–S5000EG	S–VHS	3300	37	18	15	5	75	kiváló
Mitsubichi HS–E70	S–VHS	3000	37	18	15	5	75	kiváló
Panasonic NV–FS1	S–VHS	2500	37	18	14	5	75	kiváló
Sharp VC–S1000	S–VHS	3000	38	18	14	4	74	kiváló
Hitachi VT–S85	S–VHS	3000	37	18	14	4	73	kiváló
Philips VR 6948	S–VHS	3000	38	18	13	4	73	kiváló
Saba VR 6480	S–VHS	3100	37	18	13	5	73	kiváló
Telefunken A1200	S–VHS	3000	37	18	14	4	73	kiváló
Nordmende V 5000S	S–VHS	2990	37	18	14	4	73	kiváló
Loewe OC 650 H	S–VHS	2500	37	18	13	4	72	kiváló
Akai VS–S99EOG	S–VHS	3000	35	18	13	5	71	kiváló
ITT Nokia VR–3799	S–VHS	3000	36	17	14	4	71	kiváló
Sanyo VHR–D4980G	S–VHS	3000	35	17	14	4	70	jó
Siemens FM 619	S–VHS	3000	36	17	13	4	70	jó

Típus	Rendszer	ÁR/DM	Kép	Hang	Szolgáltatás	Felszereltség	Össz. psz.	Magazin minősít.
Hi-Fi sztereo képmagnók								
Panasonic NV–F70EG	VHS	2000	32	18	15	5	70	jó
Sony SLV–757VP	VHS	2000	32	16	16	5	69	jó
Blaupunkt RTV–750	VHS	1600	31	18	15	4	68	jó
Panasonic NV–F65	VHS	1600	31	18	15	4	68	jó
Sony SLV–656VP	VHS	1800	32	16	16	4	68	jó
Nordmende V4000 HL	VHS	1700	31	17	15	4	67	jó
Telefunken A980V	VHS	1900	31	18	14	4	67	jó
Akai VS–A77EOG	VHS	1900	30	17	15	4	66	jó
Mitsubishi E51	VHS	1700	31	17	14	4	66	jó
Sanyo VHR–D4710	VHS	2400	32	16	14	5	66	jó
Universum 2186	VHS	1898	30	17	15	4	66	jó
JVC HR–D950EG	VHS	2000	29	18	14	4	65	jó
Toshiba V700	VHS	1850	32	17	13	3	65	jó
Akai VS–967EOG–V	VHS	1700	30	15	15	4	64	jó
JVC HR–D830	VHS	1600	30	16	14	4	64	jó
Siemens FM 626W4	VHS	1900	32	16	12	4	64	jó
Dual VR4870	VHS	1500	32	15	12	4	63	jó
Saba VR6560	VHS	1600	30	17	12	4	63	jó
Siemens FM 626W4	VHS	1900	32	14	12	4	62	jó
NEC DX–4000G	VHS	2200	28	16	14	3	61	jó
Philips VR 6589	VHS	1900	30	15	12	4	61	jó
Orion VH 2400HL	VHS	1300	30	15	10	3	58	közepes
Grundig VS 660	VHS	1950	29	13	12	4	58	közepes
ITT Nokia VR 3968	VHS	1500	28	14	13	2	57	közepes
Universum VR 4378B	VHS	1098	22	15	8	2	47	közepes

Tesztünkben részletesebben szóltunk a Panasonic NV-F65-ről – sőt ennek kapcsán a Blaupunkt RTV-750-ről is – és hasonlítottuk az NV-F70-hez. Ne feledjük e táblázatban minden Panasonic típus az EG jelt viseli, ami csak CCIR hangot és normákat jelent. Nem látjuk viszont a Philips VR-6585-ösét, helyette a 6589 jelzéssel találkozunk, ez utóbbiak VPT szolgáltatása is van, amire ismét bevezető gondolataink igazak.

A JVC HRD 830-as típusa tulajdonképpen a HRD-950-nek egyszerűsített szolgáltatású változata, itt nincs insert-snitt, gyorskereső forgatógomb és elmaradt a képre vonatkozó LP üzem.

Külön kell szólni két nálunk is ismert típusról; a Grundig VS-660-ról, mely igen esztétikus kialakítású és sajátos formatervezésű készülék. Nagy kár azonban, hogy talán éppen az egyedi vonalvezetés miatt a gombok javarésze csak a távvezérlőre került, így közvetlen kommunikálás kevésbé megoldott, képminősége, jó hangja azonban szigorúbb értékelést kapott.

Ezt követi a nálunk is forgalmazott ITT-Nokia VR-3968-asa, melyet annak idején mi is teszteltünk, és összehasonlítva a piacról sajnos lassan kivonuló VR-3998-al szemben, lényegesen szerényebbnek találtunk.

Kereskínál

Rovatunkban ingyen tesszük közzé magánszemélyek 100 szótagnál nem hosszabb szövegű hirdetéseit. Felhívjuk a Kedves Olvasó figyelmét, hogy e rovatban nem áll módunkban közölni olyan hirdetéseket, amelyekben megvételre ajánlanak, vagy díjazás ellenében keresnek szerzői jogvédelem alatt álló műsorokat.

- Eladó 4 hónapos, garanciális, jó állapotban lévő AKAI VS 37 EDG-s típusú videorecorder. 4 fej, két sebesség (LP), szuper állókép, intra scan, index search, biztonsági zárrendszer.
Ára: 33.000.–Ft. Szarka Géza, Bp. 1102. Állomás u. 9. II/10.

- Eladó egy új VIVIANCO 3044 audio-video keverőpult. Alkalmas kamerafelvételek, filmek több videora való átjátszásra, saját, eredeti és zenei hang és kép keverésére (sztereóban is), képminőség javítására (színek is) stb. Érdeklődni minden nap 18 óra után: 128–6900 Borza József, Bp. 1184. Építő u. 14. VII/25.

- Panasonic NV–810 EG, Hi–Fi sztereo video áthangolva eladó. Cím: Agócs Tibor, Sirok 3332. Petőfi u. 23.

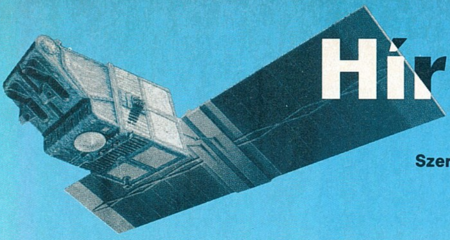
- Eladó C+4, Floppy, fényceruza, 2 db. joystick, 50 lemez, lemeztartó, könyvek. Ára: 30.000.–Cím: Juhász István Bp. 1214. Mars u. 7. II/18.

- Eladó Seltron VH 600 RC típusú képmagnóhoz originál csomagolású távvezérlő. (Ezüst Seltron) Cserelehetőség érdekei.
Cím: Lenti 5667 Damjanich u. 9/a. tel: 50

- A Pet Shop Boys Együttes eddig megjelent nagylemezeit *keresem* jó minőségben, átvételre, térítés ellenében. Minden megoldás érdekel! Leveleket: Kárpáti Tibor, Csongrád 6640. Marx tér 16. számra kérem.

- Sharp XC–77 színes videokamera és hozzátartozó VC. 220 N hordozható videomagnó tartozékokkal együtt, áron alul eladó. Érdeklődni a 06–46–71933 telefonon egész nap. Kovács M. Miskolc, 3532 Méhész u. 27.

- BLAUPUNKT CR–4800-as kamera magyar leírását keresem. Esetleg társat is keresek, aki bevezetne a filmkészítés, kamerakezelés gyakorlatába. Kezdő: 1586–749

Hírözön

Szerkeszti: Csörögi István

Visszavonták a „Horrort" – kitört a pánik

Kitört a pánik a „The Rocky Horror Picture Show" című klasszikussá vált rock film rajongói között. A forgalmazó CBS/Fox bejelentette, hogy az 1975-ös produkció videováltozatát meghatározatlan időre visszavonja a forgalomból. Elterjedt a hír, hogy a közkedvelt műsorból Amerika-szerte csak 300 ezer példány maradt a piacon, beleértve a kölcsönzőkben található darabokat is. Az élelmesebb rajongók a kölcsönzött példányokat „elvesztik", s így kb. 90 dolláros áron mégiscsak megszerzik a filmet.

Egyébként az amerikai piacon jelenleg gyakori az ilyenfajta műsormoratórium: a forgalmazók többnyire keresletélénkítés miatt alkalmazzák, hogy a gerjesztett hiány után növekedjen a felvásárlás. E kétes, ámde hatásos üzleti taktikát eleddig a Disney alkalmazta a leggyakrabban.

Video Itália

Olaszország az európai élvonal mögött kullog – legalábbis a videozásban. Tavaly az összes háztartás 29 százalékában működött képmagnó. (1988-ban még csak 14 százalékában volt.) A műsoros kazetták eladási száma fantasztikusan gyors emelkedést mutat. 1988-ban még csak 744 ezer gyári műsort vettek az olaszok, '89-ben már 2,99 milliót, 90-ben pedig 5,5 millió darabot. A növekedés tehát csaknem tízszeres. A kölcsönzés adatai ugyanakkor lassú, de stabil csökkenést mutatnak: 1988-ban 1,6 millió kazettát kölcsönöztek az olaszok, '89-ben már csak 1,5 milliót 1990-ben pedig 1,3 millió darabot. A készülékek tulajdonosai a számtalan tévécsatornán sugárzott műsorok rögzítésére használják a videot. Itáliában is garázdálkodnak a kalózok – a legális forgalom felének megfelelő összeget zsebelnek be évente. Ez 120 millió dollárt jelentett a múlt évben.

Aranyat érő orr

Közismert tény, hogy a negyvenes éveit javában taposó Cher sokat ad magára. Nemcsak a ruhatárát újítja fel folyamatosan, hanem rendszeresen átszabatja a saját testét is. A kozmetikai sebészek eleven és jónevű reklámjaként, legutóbb az orrát alakíttatta át, potom 30 ezer dollárért...

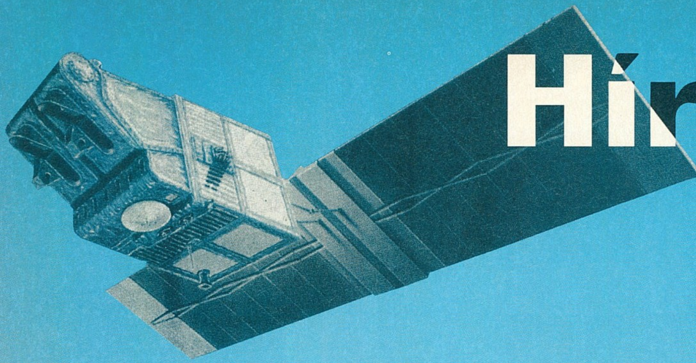

„Egészségügyi" reklámfilm

Robert Altman, a MASH, a Nashwille és a Popeye című nálunk is kedvelt vígjátékok rendezője, idős fejjel elkészítette élete első reklámfilmjét, mégpedig egy „egészségügyi" produkciót. Nem óvszert reklámoz, hanem a „begolyózástól", a kábítószer-használattól óvja a fiatalokat az Amerikai Menthalhigiénés Alap megbízásából.

Mentőkötél műholdról

A „Keresztapa" 3. részét gyártó alkotócsoport pénzügyi gondokkal küzd. A segítség most szó szerint az égből jött volna, ha elfogadják. Egy 194 tagú Konzorcium által támogatott japán műholdas társaság 25 millió dollárt, a film költségvetésének felét ajánlotta fel, ha elsőként, mintegy premier előtt mutatja be a filmet közvetlen műsorszóró programján. A Paramount elnöke visszautasította az ajánlatot, mivel annak elfogadásával cserben hagynák filmforgalmazó partnereiket Japánban.

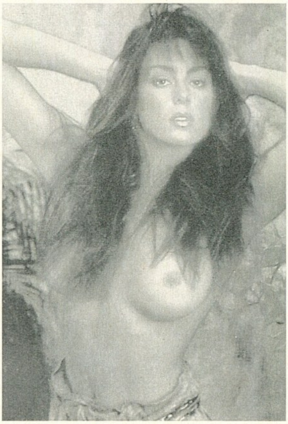

Hírözön

Nyuszi a videóban

Persze nem húsvéti, hanem Playboy-nyuszi. A magyar tévénézők (kábelbarátok) is láthatják az RTL hétfő éjszakai műsoraiban megelevenedni a színes, erotikus magazin kihajtható oldalain szereplő szép lányokat. A németek tavaly ősztől videokölcsönzőkben is hozzájuthatnak a szexuális étvágygerjesztőhöz. A 40–70 perces műsorok igényesen fotózott erotikus jelenteket tartalmaznak, ha nem is a pucér igazságot, de legalábbis a meztelen álmokat. Tawnni Gable, a Hawai-i szépség szerint az erotikus jelenetek épp olyanok, mint a zenés klipek. Gyorsak, sodróak és cseppet sem szégyelnivalók.

A nyilatkozó Tawnni Gable

Egy nyuszi a sok közül

Felbontás – nagyban

A japánok nem minden hátsó szándék nélkül szállnak be súlyos dollármilliókkal az amerikai filmgyártásba. A Sony, a Matsushita és a JVC üzleti stratégiája az, hogy egy kézben tartsa a software-t (a filmeket) és a hardware-t (a videorögzítő lejátszó és tévérendszert). Határozott lépéseket tesznek, hogy a saját szabványaik szerint kidolgozott HDTV (nagyfelbontású videorögzítő és TV) technikát gyors ütembe bevezessék az általuk mevásárolt stúdiókba, s így elektronikus anyagra készüljenek a legújabb filmek, illetve a régi filmeket HDTV szabványra másolják át.

Jelenleg az egész világon összesen csupán 700 órányi HDTV rendszeren rögzített, elektronikus filmműsor található. Várható, hogy a nagyfelbontású tv és videorendszerek iránti kereslet a HDTV rendszerű műsorkínálat növekedésének ütemében fog emelkedni. Vagyis: akié a filmgyár, azé lesz a jövendő évtized videopiaca.

A Matsushita bevásárolt

A Panasonic és Technics márkáiról ismertté vált japán óriáskonszern, a Matsushita 6,6 milliárd dollárért megvásárolta az Egyesült Államok egyik legnagyobb szórakoztató vállalatát, az MCA-t.

Korábban (1990-ben) a Sony vette meg Columbia Pictures-t (5 milliárdért) azelőtt pedig a CBS lemeztársaságot, 1987-ben 2 milliárdért. E bevásárlásokkal a japánok mintegy 15 százalékos érdekeltséget szereztek az amerikai szórakoztatóiparban.

A Matsushita vásárlása és a vezetők nyilatkozata, mely szerint japán üzleti figyelmet és módszert kívánnak érvényesíteni az idegen piacon – óriási felindulást váltott ki. Az akciót követő egy héten belül nyilatkozatra kényszerült Tanaii úr, a japán óriás elnöke, s eszerint mégsem kívánnak beleszólni az MCA kreatív döntéseibe, sőt, megtartják posztján az amerikai cég két főnökét is.

Tréfásnak szánt pletykák szerint a Matsushita szuperüzletének közvetítője és bonyolítója, Michael Ovite szolgálataiért 40 millió dollárt vágott zsebre. Állítólag közreműködött a Matsushita 250 (!) éves terveinek kidolgozásában is. Nyugodtan tehette, mert ha mondjuk 2178-ban mégsem úgy alakulnak a dolgok, ahogy azt elgondolta, biztosan nem ő viszi el a balhét.

HDTV műhold Európa felett

Az Európai Műholdas Műsorszórók Társasága az elmúlt év végén Luxemburgban bejelentette, hogy Astra I. B,C,D., jelű új égi adókat bocsát fel. Az Astra I. B. 1991. a napokban, február 21-én kerül pályára, s az I. A. csatornaszámát bővíti. A C., és D., jelű műholdak 1993–94-ben állnak pályára. Az Astra I. D., a tervek szerint négy csatornán, kizárólag HDTV szabványban sugároz majd.

Videózik a világ

Spanyolországban 14 millió tévékészülék mellett 3,5 millió video működik.

A filmkazetták piacát az amerikai produkciók uralják: a kölcsönzött kazetták több mint kétharmada, a vásárolt műsorok 95 százaléka hollywoodi filmet tartalmaz. A legális videopiac forgalmának mintegy 40 százalékával azonos méretű feketepiac is működik Spanyolországban. A Kalóz-ellenes Liga és a hatóságok akciói nyomán tavaly, az év első nyolc hónapjában 42 ezer illegálisan másolt kazettát foglaltak le, mintegy 6 millió dollár értékben. A kalózműhelyek tevékenysége által az elmúlt évben okozott kárt 50 millió dollárra becsülik.

Peruban tavaly az állami tulajdonban üzemelő Channel 7 tévé néhány olyan amerikai filmmel kedveskedett nézőinek, amelyek jogát nem vette meg. Állítólag kubai forgalmazóktól vették át a Fox-filmek vetítési jogát. Az eset kapcsán az amerikai forgalmazók szövetsége vizsgálatot indított a „kubai kapcsolat" felderítésére, ugyanis több olyan videomatrica jutott a birtokukba, melyek a Kubai Filmintézetben, a szerzői jogok megsértésével készültek.

Norvégiában, a 4,2 millió lakosú északi országban 1 millió 456 ezer tévékészülék (a háztartások 84,5 százalékában) és 725 ezer videokészülék (a háztartások felében) üzemel. A videokölcsönzőkben 21 ezer műsor közül választhatnak, s vagy 3 millió kazetta van forgalomban.

Brazíliában elkészült az első, helyben tervezett és gyárott video-képlemezjátszó. Az MDP 100 jelű AIV multi disc lejátszó (hang- és képlemezt is lejátszik) 2000 dollár körüli áron került a boltokba. Egyébként a világ más tájain ezen összeg negyedéért lehet megvásárolni a márkás japán vagy amerikai készülékeket. 1990 végéig mintegy 15 ezer darabot gyártottak belőle. Reméljük Magyarországra nem ezt a típust fogják importálni...

Japánban a háztartások kétharmadában található video, ezzel a világ első helyén állnak. Az idén 30 millió kazettát vásároltak illetve kölcsönöztek több mint 20 ezer videoboltban. A kölcsönzési díj körülbelül 2,5 dollár, az eladási ár átlag 25 dollár.

Bojkott Hollywood ellen

Egy néger önvédelmi csoport felszólította az amerikai színesbőrűeket, hogy a mozik látogatásának mellőzésével tüntessenek a hollywoodi filmek rejtett faji megkülönböztetései ellen. A társaság vezetői szerint a szuperprodukciókban szereplő színesbőrűeket többnyire ügyefogyott, félnótás alakokként ábrázolják, s ezt nem szabad tovább tűrni.

A bojkottot igen kevesen tarthatták meg, mivel a '90-es év decembere (ez volt a tüntetésre kijelölt hónap) Amerikai filmtörténetének második legnagyobb bevételét hozta meg.

A video magazin következő számának tartalmából:

- Tavaszi videoajánlat
- A gyengéd Gene Hackman
- Az erotikus Jessica Lange
- A maszkok magyar mestere
- A tenger munkásai IV.
- Reflektorfényben a producerek II.
- Teszt, Böngésző

Ime a nyertesek!

A Video Magazin 1990. 11. számában közölt rejtvény helyes megfejtése: Futó Fény, Fekete Fény, Smaragd Fény, Bíbor Fény.

A Bombajó Kft. ajándékait a következő helyes megfejtők nyerték: Az álarcos gyilkos műsoros kazetták nyertesei: Dr. Shock László Budapest, Pozsonyi út 30. 1137; Somogyi Sándor Celldömölk, Sági u. 18/c. III. 6.

Az Add meg magad John Brown kazettát nyerte: Cziger Lajos Budapest, Lőportár u. 5. I. 26. 1134.

A Megfélemlítve című amerikai horrort nyerte: Papp Imréné Győr, Vajcsuk L. u. 4. 9024

Egy-egy darab TDK HS E-195 típusú kazettát nyert: Kátai Jenő Siófok, Széchenyi u. 47. IV. 14. 8600, valamint Savanyó Attila Marcali, Szigetvári u. 144. 8700.

A nyereményeket a Bombajó Kft. januárban postázta. Gratulálunk!

Mickey Rourke,

a különleges jellem

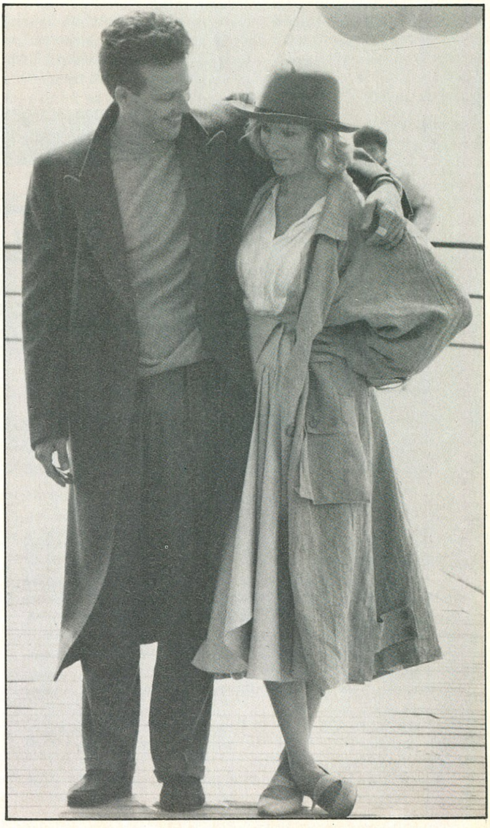
Mickey Rourke, aki az *Angyalszív* a *9 és 1/2 hét* és a *Vad orchideák* főszerepében röpke hónapok alatt a magyar mozinézők egyik kedvence lett, első igazán világraszóló alakítását Francis Ford Coppola 1983-as filmjében, a fiatal galerik háborúskodásáról szóló *Rumble Fish*-ben nyújtotta. Ő az a Motoros Srác, akit távollétében valósággal misztikus tisztelet övez a városban. Amikor váratlanul, éppen egy értelmetlen verekedés kellős közepén, éjszaka visszatér, minden ököl megáll a levegőben, félbeszakad a harc. Motorja kormányára támaszkodva, hűvös közönnyel, láthatóan mégis szórakozva szemléli a csetepatét – a szembenálló bandák tagjai félelemmel vegyes csodálattal lesik legapróbb fejmozdulatait is.

Az ellenállhatatlanul sármos félmosolyával hódító, harminchét éves sztár különleges jellem, a hollywoodi csillogás nem az ő stílusa. Magányos farkas (akkor is külön élt feleségétől, amikor még jó volt a házasságuk) és gyógyíthatatlan társas lény egyszerre (a lakókocsi, amiben filmforgatás idején él, folyton tele van motoros haverokkal). Akárcsak elődei, Marlon Brando és Robert De Niro, Mickey Rourke is azáltal szerzett elismerést magának, hogy olyan filmekben vállalt megalkuvást nem ismerő szerepeket, amelyekben nem számíthatott nagy sikerre, jóllehet, kedvező kritikákkal indulván sokkal kevésbé göröngyös is lehetett volna pályája – méltatta nemrégiben a New Musical Express szakírója.

Mickey Rourke 1954-ben született New York állam északi részén, Philip Andre Rourke néven. A Mickey becenevet ír származása miatt kapta. Hétéves korában elváltak a szülei. Édesanyjával 1961-ben Miamiba költöztek, itt nőtt fel, s mint mondják, boldogtalan gyermekkora volt. Hanyag diák, álmodozó, link alak lett belőle (*„Ha diszharmóniában élsz, hazudoznod kell, méghozzá hihetően"* - vallja). Kerülte az iskolát, szívesebben töltötte idejét a város néger negyedeiben, fölös energiáit sportolással vezette le. Tehetséges ökölvívónak számított, de nem volt elég ambiciózus, no meg állítólag az edzőjét is utálta. A homokzsákok négy évi püfölése után abbahagyta a sportot és egyből az ellenkező végletbe esve barbiturátumokkal kábította magát. Ebben az időben villanyszerelőként, jegyszedőként, építőmunkásként, padlószőnyeg-lerakóként, stb. dolgozott, míg egyik

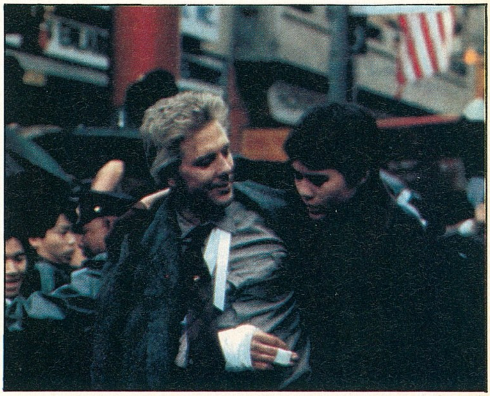
Kocsmatöltelékként

Kim Basingerrel a 9 és 1/2 hétben

1985: A sárkány éve

Angyalszív...

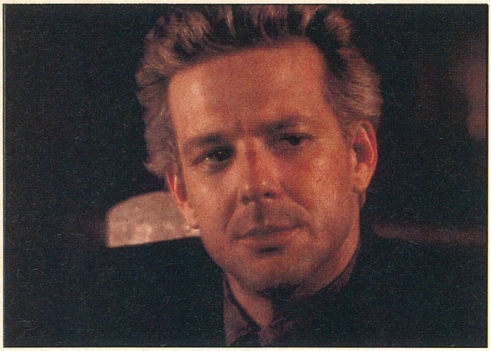
barátja rá nem bírta, hogy a helyi amatőr szinpad egyik Genet-előadásában vállaljon szerepet. Ettől a pillanattól kezdve Mickey Rourke megtalálta élethivatását.

1975-ben összepakolt és New Yorkba ment. Alantas munkákat vállalt, hogy éhen ne haljon, s közben Sandra Seacat színitanodájába járt, – Seacat a legendás Actors Studioban végzett, ahol Sztanyiszlavszkij örökbecsű Metódusa alapján, a szereppel való totális azonosulásra oktatták a színészeket. Seacat hatására kereste fel szülei válása óta nem látott apját is, hogy hitelesebben játszhassa el Tennessee Williams *Macska a forró bádogtetőn* című darabjának egyik apa-fiú jelenetét az Actors Studio felvételi vizsgáján. Fölvették.

De Nicóhoz hasonlóan Rourke is esküszik a Metódusra – mindketten híresek arról, hogy akár sok-sok kilót is hajlandók hízni vagy leadni, ha egy szerep úgy kívánja, s egyáltalán nem törekszenek a szép artikulációra, motyognak, dünnyögnek, ha kell. Nem utolsósorban ettől is oly élethűek a vásznon. Mickey Rourke igazi profi módra, megszállottan készül a szerepeire, kedvenc rendezőit valósággal isteníti.

Néhány jelentéktelen tévéfilm után 1981-ben Lawrence Kasden szex-kalandfilmjében (Body Heat – Testmeleg) figyelt fel rá a szakma. Amikor felkérték az öntudatos gyújtogató kis szerepére (mindössze két jelenete volt, hogy bizonyítson), Mickey Rourke még egy transzvesztita lokál kidobóembereként kereste kenyerét a Hollywood Boulevard-on. Ugyanebben az esztendőben Nicolas Roegg *Eureka* című filmjében is megjelent a vásznon, hátrafésült hajjal, Gene Hackman félénk, szerény, ifjú partnereként. Barry Levinson 1982-es alkotásában *(Diner)*, egy javíthatatlan szoknyabolond fodrász szerepében a leghíresebb-leghírhedtebb jelenete: egy pattogatott kukoricás zacskón keresztül kínálja fel micsodáját a lánynak, akivel éppen randevúzik... ettől a pillanattól fogva Mickey Rourke: sztár.

Ezt követte 1983-ban a már említett Coppola-film, amelyet sokan Mickey Rourke pályája csúcspontjának tartanak, 1984-ben Stuart Rosenberg filmje (*The Pope Of Greenwich Village* – A Greenwich Village pápája), amelyben Rourke egy kisstílű jampit alakít, 1985-ben pedig a

Michael Cimino által rendezett Year Of The Dragon (A Sárkány Éve), s benne Rourke mint vietnami veteránból lett zsaru. Az 1986-os 9 és 1/2 hét Kim Basingert gyötrő, rejtélyes, szadomazochista tőzsdeügynöke és az 1987-es *Angyalszív* 50-es évekbeli New Orleans-i magánnyomozója után Michael Hodges szintén 1987-ben bemutatott kalandfilmjében (*A Prayer For The Dying* – Ima a haldoklóért) Rourke első ízben alakított nem amerikai hőst, egy illúziót vesztett ír terroristát. *„Nem szégyellem, hogy eljátszottam, de mindenképpen fogok még egy ír filmet csinálni, hogy igazán megértessem a közönséggel, amit itt is próbáltam".* Barbet Schroeder 1987-es filmjében (*Barfly* – Kocsmatöltelék) egy Charles Bukowskiról mintázott alkoholista költőt játszott, 1989-ben pedig megrendezte élete első filmjét, ráadásul saját sztorija alapján: mese egy rossz kondícióban lévő egykori ökölvívóról. A fájdalmas pofonoknál alighanem jóval kellemesebb időtöltést jelentett a *Vad orchideák* forgatása: erotikus játék Rióban...

Sz. T.

FILMJEI:

1941 (1979) Meztelenek és bolondok
r: Steven Spielberg (bemutatott)
Heaven's Gate (1980) A mennyország kapuja,
r: Michael Cimino (InterVideo)
Body Heat (1981) Testmeleg, r: Lawrence Kasdan
Diner (1982) Étkezde, r: Barry Levinson
Eureka (1983 GB–USA) r: Nicolas Roegg
The Pope of Greenwich Village (1983) A Greenwich Village pápája, r: Stuart Rosenberg
Rumble Fish (1983) r: Francis Ford Coppola
Panic on the First Page (1984) Pánik a címlapon,
r: Alan Smith
Nine 1/2 Weeks (1985) Kilenc és 1/2 hét,
r: Adrian Lyne (bemutatott)
Year of the Dragon (1985) A sárkány éve,
r: Michael Cimino (bemutatott)
A Prayer for the Dying (1986 GB) Imádság egy haldoklóért, r: Mike Hodges
Angel Heart (1987) Angyalszív, r: Alan Parker (bemutatott)
Barfly (1987) Kocsmatöltelék, r: Barbet Schroeder
Homeboy (1988) Házifiú
Francesco (1989 I) r: Liliana Cavani
Johnny Handsome (1989) Johnny, a jóarcú,
r: Walter Hill (Videa)
Wild Orchid (1989) Vad orchideák, r: Zalman King (bemutatott)
Desperate Hours (1990) Reménytelen órák
Rape and Marriage: The Rideout Case (1980) leányszöktetés és házasság, r: Peter Levin

A gazdám és egyéb állatfajták

KUTYA, HÁZIKUTYA, EB (canis familiaris): a kutyafélék (Canidae) családjába tartozó állat. Fő jellemvonása a rendkívüli tanulékonyság, hűség gazdájához, gyorsaság és kiváló szaglóképesség. Őseit a farkasok, sakálok és különféle vadkutyafajok között keresik. A legrégebben házhoz szoktatott állat (i. e. 10 000). A kutya háziasításának legfontosabb indítóoka, a vadászaton kívül, az őrző- és jelzőszolgálat volt (…) Jelenleg több, mint 100 kutyafaj és változat teszi lehetővé többirányú hasznosításukat. A legelterjedtebb házőrzőfajták egyike a farkaskutya (német juhász)…

Az Új Magyar Lexikon szócikkében a hasznosítás legújabb vállfajai még nem szerepelnek, bizonyára így maradhatott ki az is, hogy *filmszerep.* A szakmabeliek jól bevált mondását – miszerint ha gyerek vagy állat szerepel egy filmben, azt már csak szándékosan elrontani lehet – a filmtörténetnek mind a száz éve során folyamatosan kamatoztatták, kezdve az éneklő kutyától és Rin-Tin-Tin-től egészen Collie-ig vagy akár Bogáncsig, Vukig.

A változatosság kedvéért természetesen a kutyák és macskák után sorra kerültek a lovak, delfinek, papagájok is, továbbá a szelídített vadállatok különböző változatai, a kézenfekvő lehetőségek kimerülésével pedig már a kissé extrém módon szórakoztató tevék, egerek, majmok, sakálok, esetleg kajmánok, óriáskígyók, pókok és más furcsa bájú csúszó-mászók jöttek. (Talán említésre sem érdemes, hogy jelen esetben figyelmünket kizárólag a pozitív állathősökre irányítjuk: a túloldalon lassan már a teljes állatvilág kapott valamilyen szerepet a Gonosz eszköze vagy inkarnációjaként.)

Mégis: statisztikailag igazolhatóan a kutyákkal semmi sem veheti fel a versenyt. Szinte már várni lehetett, hogy mikor bukkan fel újra az újhollywoodi (kasszasiker) gyártók ötlettárában; és jött is először egy véreb (Egyik kopó, másik eb), majd egy német juhász (Kutyám, Jerry Lee) képében.

A mai receptek szerint véletlenül sem egy skótjuhász, terrier vagy foxi válik szereplővé. Miként például a férfiszínészek között is, itt is a bumfordi a menő: mindannyiuknak akár a külcsín ellenében kell bebizonyítaniuk, hogy szeretetünkre méltóak. E tekintetben az UNIVERSAL például kifezetten tökéletes párost választott a *Kutyám, Jerry Lee* című filmjéhez, mert James Belushi és merő véletlenségből választott Jerry Lee-je mármár hasonlítanak egymásra.

Egyik kopó, másik eb

További fontos szempont, hogy a kutyás történet ne csak kedves, de lehetőleg izgalmas és egyben jópofa is legyen. Erre manapság egy krimi nyújtja a legalkalmasabb kereteket, hiszen a jószövegű és a (film szempontjából) unalmas előírásokra fittyet hányó rendőr már eddig is számtalan filmet adott el – gazdagítva egy kutyával, nos, ez egyenesen fenomenális felállás. Egyébként Rod Daniel filmje – persze Jerry Lee mellett – fel is vonultat mindent, ami jelenleg krimikben kapós lehet: akad itt autós üldözés – csak úgy mellékesen összetörnek

itt egy nagyobb költségvetést is kimerítő mennyiségű kocsit –, verekedés, idegesítően akadékos főnök (figyelem, újra azok a fránya hatósági előírások, amelyek gúzsba kötik a zsaru kezét!), de elrabolt szerelmes is, akinek elrablása előtt állandóan a zsaru mentegetőzéseit kell hallgatnia a sorozatos késések miatt.

No, de beszéljünk inkább Jerry Leeről, hiszen itt ma ő a nagyobb sztár. Kezdődik rögtön azzal, hogy önfejűnek és kissé morózusnak ismerjük meg, aztán természetesen bebizonyítja, hogy nélküle semmit sem lehet... Nem elég, hogy gazdája folyamatosan segítségére szorul – kis kocsmai összezördülés, kamionos futam és más életveszélyek –, de még azt is el kell tűrnie ebétől, hogy folyamatosan hülyévé tegye. Jerry Lee ugyanis minden lehetséges antropomorf tulajdonsággal fel van ruházva ahhoz, hogy másfél óra is elég legyen neki szívünk meghódításához. Amikor pedig érzelmesen félrefordítja a fejét... szem nem marad szárazon.

Ezek után az is nyilvánvaló, hogy hősünknek *kannak* kell lennie: rosszul venné ki magát ebben a szerepben egy nő. Az barna hosszúhajúként és uszkárként maradjon csak meghódítandó objektum, majd a gonoszok eltakarítása után partner egy Las Vegasi kiruccanáshoz.

Mit felejtettünk meg ki? Jerry Lee természetesen hű barát is, megbízhatóbb, mint akármelyik ember. Nem is akar ez az állandóan a maga útját járó felügyelő senkit társául fogadni, hiszen miként a történet is igazolja, az efféle magányos harcosok csakis egy kutyában bízhatnak meg. Miért? Mert „a kutya fő jellemvonása a rendkívüli tanulékonyság, a hűség gazdájához" – miként az a bevezető lexikon-meghatározásban is olvasható, és egyben a legtöbb kutyásfilm fő erkölcsi konklúziójaként foglalható össze.

De lehet ez a konkluzió anyagi természetű is: ha ugyanis egy újabb sikeres kutya tűnik fel a filmvásznakon, annak a fajtának ugrásszerűen megnő a forgalma. A videón most nálunk is kölcsönözhető *Kutyám, Jerry Lee* után természetesen nem csak James Belushi ázsiója, hanem a német juhászok forgalma is megnőtt.

T. T.

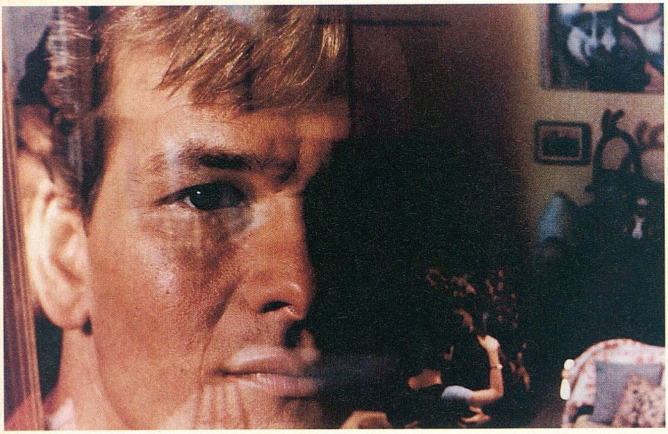

ARAT A HALÁL

Szellemképek

Eleddig csak szellemeskedtek a rendezők: volt nyughatatlan kísértet *(Poltergeist),* akadtak idegen dimenziókból áttűnő trutymó-figurák *(Szellemirtók* 1–2) és genetikai kísérletek nyomán fogant lombik-*Szörnyecskék*.

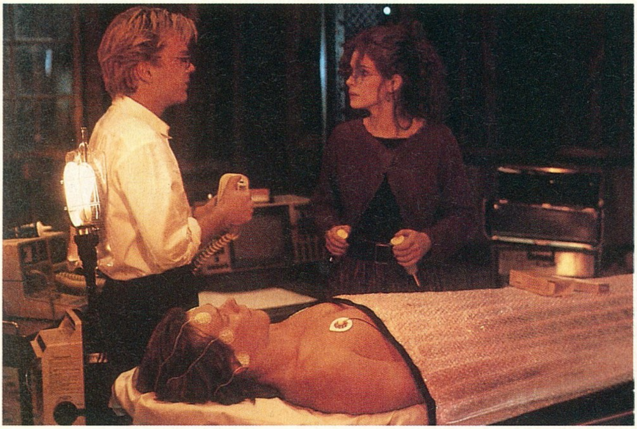
Most viszont keményen rákapcsoltak, hogy ne csak mókás ábrándozás, hanem érzelmes-kalandos felfedezések színtere legyen a Másvilág. Főszereplővé lépett elő és arat a Halál. Nem szokatlan ez a jelenség az Angyalok városában, Los Angelesben, hiszen az akciófilmekben úgy hullottak a szereplők, mint... S mivel a cselekmény száguldott tovább, hogy egyre újabb hősök még újabb hősöket csapjanak agyon, a temetésre sem maradt idő. Nem is időzött sokáig a kamera a golyólyukasztgatta vesztesek tetemén (hacsak nem kívánt a rendező a horror birodalmába átmerészkedni). A dramaturg által leselejtezett, vagy megdicsőült hős szólt egy-két végső szót, rúgott és rángott néhányat, vagy csak simán a fal felé fordult, és jobblétre szenderült. Egynémely érzelmes produkcióban még temetésre is futotta, hadd lássa a néző, hogy a hollywoodi filmesnek tele a szíve meg a könnyzacskója.

Most már talán túlzottan is. A *Ghost* című

Hollywoodot elözönlötték a szellemek. Ezúttal nem a szörnyek és nem is a nagyagyú filmesek inváziója fenyeget, hanem az okkult és freudista varázslóktól ránkszabadított túlvilági látomásoké.

film azzal indul, hogy a főhőst útonálló gengszterek kinyúvasztják, de úgy, hogy maga sem veszi észre, csak hosszas önvizsgálat és némely túlvilági tanácsadó útmutatása után. Mert van ám élet odaát, méghozzá határtalan. A jótét lelkek dicsfénytől övezve láthatatlanul sétálgatnak át a falakon, s nyugodtan bliccelnek a metrón, mert nem kaphatja el őket a BKV-ellenőr. A dörzsöltebb kísértetek azonban még lyukasztani is képesek. Nemcsak menetjegyet, hanem ablaküveget, sőt gazembereket is. Mindez a praktika azonban cseppet sem öncélú erőszak: a jó ügy érdekében mozgósított energia. Az evilágon magára maradt kedvest kell megszabadítani a tolakodó gonoszoktól. Lám, milyen igaz, hogy az igaz szerelem a síron túl is tart! A tartós túlvilági kiruccanások könnyen elbizonytalanítják a nézőt, az evilág a másvilágról nézve túlviláginak tűnik... Akkor hát hol is vagyunk?!

Mindegy. Induljunk neki. *Egyenesen át.* A tiltott határokat szakavatott (ám még nem diplomás) orvostanhallgatók kíséretében lépjük át a *Flatliners* című filmben. Joel Schumacher rendező rembrandti képei dr. Tulp Anatómiájára emlékeztetnek, s nem is csalódunk, mert az egyik jelenetben a medikusok egy már kevéssé csiklandós halott talpát boncolgatják. A haránt- és boltívek között (majdnem Medici-kastélykórház) a tetemek trancsírozásán túl saját lelküket is csontig elemzik, – a Jó Öreg Kaszás segítségével. A Ghosthoz képest persze ez csak kacérkodás a Halállal: alig néhány percig maradnak a másvilágban. Nem akarnak átköltözni, csak fel akarják deríteni. Ezért egyenként rövid villámlátogatást tesznek az Ember világának határán túlra. És egyre messzebb merészkednek, mert az hiszik, büntetlenül tehetik. Isten azonban másképpen könyörületes. Nem épp elnéző módon. Olyan útravalóva! ereszti vissza őket az Életbe, amely víziók formájában gyötri őket, amíg meg nem bánják bűneiket. annyira, hogy egyikük már inkább örökre odaát maradna.

R. A. Moody könyve óta mindannyian tudjuk, hogy a klinikai halál állapotában csodálatos látomások szállják meg az embert. Lebegni kezd, megfoghatatlan tereken úszik át, gyönyörű hang szólítja, és szelíden vezeti egy alagúton át valami ragyogó fényesség felé. Schumacher medikusai bedőlnek a riportoknak, s azt hiszik, a Halál színes élményekkel teli csodálatos kert. A rendező azonban tudja: a film lehet szép, a halál azonban nem.

Jacob Singernek nincs szerencséje. Rémisztő az ő halála. Adrian Lyne filmjében, a bemutatásra váró *Jákob lajtorjá*jában megtapasztalhatja, hogy az utolsó pillanat akár egy örökkévalóságig is eltarthat. Közönséges szólásmondás, hogy az utolsó percben az ember szeme előtt lepereghet az egész élete. Jacob Singer előtt azonban valóságos és megálmodott életek egész sora iramlik el gyorsvonatszerű sebességgel. S minden szereplehetőség egy-egy fülke ezen a túlvilági expresszen, s minden fülkében a Sátán lakozik, a legkülönbözőbb ismerősök arcképében mutatkozva. A Kedves Nővérnek szarva nő, s a kedves nő agyékából ördögfarok tekereg elő. A nászi ágy és a halottas ágy egyazon anyagból ácsoltatott, s a nyikorgó eresztékek sötét részeiből, akár a levakarhatatlan élősdi férgek, úgy bújnak elő a rémálmok. Most Jacob Singer egy bűnös világban hal erőszakos halált, egy olyan világban, ahol akarva sem maradhatott volna bűntelen. Mert az erőszak fertőz, terjed, mint a járvány, s az ő kísértete járja be most Hollywood után Európát is.

Evilági életünkben álmodhatunk békés halálról, de ha már örök álomra hajtottuk fejünket, jobb, ha nyitva tartjuk a szemünk...

Csörögi István

VII.évf.2.(43.)szám
Ára: 58 Ft